

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

**NOVÉ ANGLICISMY V SOUČASNÉ
RUŠTINĚ**
**(na materiálu Slovníku ruského
jazyka S.I. Ožegova)**

The new Anglicisms in the contemporary Russian language (based on
Dictionary of Russian language by S.I. Ožegov)

Новые англицизмы в современном русском языке (на основе
Словаря русского языка С.И. Ожегова)

(diplomová práce) – v českém jazyce

VYPRACOVALA: Bc. Martina Sobotová

VEDOUCÍ PRÁCE: prof. Ludmila Stěpanova, CSc.

2014

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 8. 4. 2014

podpis

Děkuji prof. Ludmile Stěpanové, CSc., za rady, připomínky a konzultace, které mi během psaní mé diplomové práce poskytla. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině, příteli a kamarádům, kteří během tohoto období trpělivě snášeli mé nečekané výkyvy nálad.

Podpis

OBSAH

1 ÚVOD	6
2 TEORETICKÁ ČÁST.....	7
2.1 Neologie	7
2.1.1 Charakteristika neologismů, jejich typy a etapy	8
2.2 Přejímky	9
2.2.1 Proces přejímání.....	10
2.2.2 Formální adaptace přejímek	11
2.2.3 Terminologické vymezení přejímek.....	11
2.2.4 Hodnocení přejímek	12
2.2.5 Dělení lexikálních jednotek.....	13
2.3 Internacionalizace lexika.....	14
2.3.1 Anglický sufix <i>-ing</i>	15
2.3.2 Internacionalismy vytvořené z vlastních jmen.....	15
2.4 Anglicismy v ruštině	16
2.4.1 Internacionalizace ruského jazyka	16
2.4.2 Historie anglicismů a amerikanismů v ruštině	18
2.4.3 Klasifikace přejímek z anglického jazyka.....	22
2.4.3.1 Grafická podoba anglicismů.....	22
2.4.4 Oblasti přejímání	23
2.4.5 Příčiny přejímání slov	27
2.4.6 Etapy u přejímek	28
2.4.7 Stylistická funkce anglicismů.....	29
2.4.8 Vliv anglicismů na ruskou etiku.....	32
2.4.9 Módnost anglicismů	34
2.4.10 Neofrazeologie	34
2.4.11 Vztah rusky mluvících k přejatým výrazům z angličtiny.....	35
2.4.12 Přejaté ruské výrazy v angličtině	37
3 PRAKTICKÁ ČÁST	39
3.1 Názvy osob	42
3.2 Noviny + hudba + film + knihy.....	44
3.3 Podnikání + obchodování.....	46
3.4 Sport	48

3.5 PC + technika	50
3.6 Cestování.....	52
3.7 Nákupy + oblečení	53
3.8 Medicína.....	55
3.9 Hry.....	55
3.10 Jednotky	56
3.11 Názvy zvířat	57
3.12 Geografie.....	58
3.13 Jídlo + nápoje	59
3.14 Politika	60
3.15 Doprava	61
3.16 Směry, skupiny.....	62
3.17 Ostatní	64
3.17.1 Slovesa	65
3.17.2 Přídavná jména	66
3.17.3 Různé.....	67
4 ZÁVĚR.....	69
5 PE3IOME	71
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
7 PŘÍLOHY.....	81
Příloha č. 1: Seznam všech anglicismů, které se v ruštině objevily do roku 2011 (na základě materiálu ze slovníku S.I. Ožegova)	81
Příloha č. 2 : Seznam nových anglicismů (pro tuto práci datovaných do let 1987-2011) ...	87
Příloha č. 3: Tvorba tematických skupin.....	101
8 ANOTACE.....	102

1 ÚVOD

„*No money, no funny.*“ Anglická fráze, kterou v dnešní době každý zná, je lehce zapamatovatelná i pochopitelná. Ale co je nejdůležitější, je to, že je v angličtině. Angličtina dnes prostě vládne světu. Snad neexistuje člověk, který by nepoužil alespoň jednou za život nějaký ten anglický výraz, spíše je pravděpodobnější, že anglicismy se v naší řeči opakují dennodenně. A právě téma anglicismů je hlavním tématem mé diplomové práce.

Jelikož je oblast anglicismů velmi široká, v rámci diplomové práce došlo ke zúžení anglicismů na nové anglicismy vyskytující se ve slovníku S.I. Ožegova. Konečné znění názvu mé práce je tedy *Nové anglicismy v současné ruštině (na materiálu Slovníku ruského jazyka S.I. Ožegova)*.

Tato práce je rozdělena na dvě základní části, a to na část teoretickou a na část praktickou. Teoretická část se nejdříve věnuje základním otázkám v oblasti přejímání výrazů, procesům internacionalizace lexika a neologii. Poté se zaměříme přímo na anglicismy v ruštině. Budeme se zabývat historií anglicismů, oblastmi přejímání anglicismů a také příčinami přejímání.

Praktická část se již věnuje novým anglicismům v současné ruštině. Naším úkolem bude na základě srovnání dvou verzí slovníku S.I. Ožegova najít nové anglicismy. Poté bude potřeba je rozdělit do tematických skupin a následovně v rámci každé skupiny provést analýzu těchto anglicismů (analýza bude prováděna i na základě využití ruského internetového korpusu *ruscorpora.ru*). K sestavení seznamu nových anglicismů použijeme dvě vydání slovníku S.I. Ožegova, první z roku 1987 a druhé z roku 2011. Budeme se snažit projít celé slovníky, abychom nasbírali dostatečné množství excerpce pro tuto práci.

Materiál pro sestavení teoretické části jsem čerpala převážně z knih ruských autorů, a to – *А.Ю. Романов: Англицизмы и американизмы в русском языке и отношения к ним (Санкт Петербург 2000)*, *В.Г. Костомаров: Языковой вкус эпохи (Санкт-Петербург 1999)*, *Л. Степанова - Современный русский язык: праздник вербальной свободы (Olomouc 2011)*. Z českých materiálů jsem využila knihy *Josefa Filipce a Františka Čermáka: Česká lexikologie (Praha 1985)*, nebo *Edvarda Lotka: Slovník lingvistických termínů pro filology (Olomouc 2003)*.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Neologie

Dříve než se začneme věnovat anglicismům podrobněji, pohlédneme na oblast neologie a internacionalizace. Disciplína, dnes známá jako neologie, je oblast, která zkoumá vznik a používání nových lexikálních jednotek v jazyce – neologismů. (Janovec 2013)

Neologie – lingvistická disciplína zkoumající neologismy (Lotko 2003:78)

Neologismus – nevžitý, neustálený tvar, nové slovo, popř. jeho nové užití n. nová jiná jednotka v jazyce vzniklá, resp. vznikající, popř. do něj převzatá odjinud z potřeby pojmenovat něco nového (např. grant, folkař), z důvodu strukturních (např. parník – parolod') apod., novotvar (tamtéž)

Neologismus – „jazyková, především lexikální jednotka, která je charakteristická příznakem novosti v širokém slova smyslu; ve slovní zásobě se neologismy chápou jako pólový protiklad k historismům a archaismům. Ze synchronního pohledu lze pohlížet na neologickou jednotku jako na prvek dokumentující určité jazykové tendence ve zkoumaném období, především v současnosti. Neologismy mají z hlediska sociolingvistického dokumentační funkci – jsou dokumentem doby, v níž vznikly.“ (Janovec 2013:106)

Díky neologismům dochází k rozšiřování slovní zásoby daného jazyka. Jedná se nejen o nové prvky jazyka, ale i o nové pojmenovávané předměty naší reality. Samozřejmě existuje i velká skupina neologismů, které slouží k pojmenovávání již existujících předmětů. Dochází pouze k nahrazení starého výrazu beze změny významu, nebo může dojít k rozšíření sémantiky výrazu. Co se týče vývoje neologismu, jde o jednotku, která není součástí slovní zásoby

období, které předcházelo dnešní době. Avšak tohle hledisko nemůžeme uplatňovat při revitalizaci výrazů. (tamtéž)

Pod pojmem revitalizace se rozumí proces, kdy dané lexikální jednotky byly součástí slovní zásoby, avšak postupně se přestaly používat, nebo se dokonce dostaly až na samý okraj slovní zásoby. Dnes se však již opět řadí k centrální slovní zásobě. (tamtéž)

2.1.1 Charakteristika neologismů, jejich typy a etapy

Podle autorů J. Filipce a F. Čermáka jsou neologismy charakteristické svým časovým příznakem a také se zde projevuje generační činitel. Každé nové slovo nebo slovní spojení nemá bohužel stejný osud, některá slova se rychle stanou běžnými, ale naopak existují slova, která se používají málo, nevžijí se. „Za neologismy tedy považujeme lexikální jednotky jistého úseku lexikální zásoby hodnocené z hlediska současných platných jazykových norem ve srovnání s jednotkami běžnými jako časově nové, užívané i perspektivní. Tyto jednotky jsou kandidáty běžné lexikální zásoby.“ (Filipec-Čermák 1985: 99)

V užším smyslu od neologismů odlišujeme (tamtéž):

1. Neologismy neperspektivní – každé nové slovo musí projít užíváním kolektivu, jedná se o návrhy, nepřijatá náhradní slova.
2. okazionální pojmenování – slova, která se používají jen např. v domácím prostředí.
3. módní pojmenování

Příčiny vzniku neologismů tkví v potřebě označení nových skutečností, jedná se tedy o mimojazykovou příčinu. Existuje i příčina vnitrojazyková, kdy vzniká tendence k odstranění variant, polysémie a homonymie.

Neologismy **vznikají ve všech vývojových obdobích jazyka**. Přejímání neologismu do běžného jazyka můžeme pozorovat v několika etapách, jak navrhuji autoři J. Filipec a F. Čermák (Filipec-Čermák 1985: 100):

1. období, kdy se nová jednotka objeví
2. jednotka se užíje v textu, avšak nachází se spíše v periférii jazyka, je málo používaná
3. jednotka má stále příznak novosti, avšak používá se, postupně přechází z periferie do centra jazykového systému
4. jednotka se běžně používá, je frekventovaná, je z ní jazyková a společenská hodnota

Typy jednotlivých neologismů se dělí podle jejich vzniku. Mohou vznikat již z existujících lexikálních forem, přejímáním nebo tvořením nových lexikálních forem.

1. z existujících lexikálních forem – vznikají využitím této formy nebo změnou této formy: *derivace, kompozice, krácení, sousloví, zpětná derivace*.
2. přejímáním – slov citátových a termínů
- odvozenin a složenin
3. tvořením nových lexikálních forem (Filipec-Čermák 1985:100-101)

2.2 Přejímky

K obohacování slovní zásoby a vzniku neologismů dnes dochází díky jednomu z nejméně frekventovaných způsobů, a to přejímání. „Přejímání je proces, při němž se jednotka ze zdrojového jazyka stává součástí jazyka příjemce, přizpůsobuje (adaptuje) se v něm po stránkách fonetické, grafické, lexikální a sémantické, morfologické, syntaktické a stylistické.“ (Janovec 2013:115-116) Jazyky se staví k přejímání různě, je to ovlivněno mnoha faktory, jedním z nejčastějších je délka slova (zdrojový jazyk má pro skutečnost jednoslovné pojmenování na rozdíl od jazyka příjemce, kde existuje pouze víceslovné). (tamtéž)

2.2.1 Proces přejímání

„V rámci procesu přejímání se vždy jedná o kontakt dvou jazyků (výchozího a cílového), v němž jazyk přijímací (cílový) sehrává aktivní roli, může se však zároveň stát zprostředkujícím pro jazyk další, který se pak také stává cílovým. Jazyk zprostředkující pak často ovlivňuje v průběhu svého působení na lexikální jednotku její formální (grafickou, výslovnostní) nebo sémantickou podobu a tato změna je pak zřetelná i v jazyce cílovém.“ (Svobodová 2013:132)

V rámci procesu přejímání můžeme dále vydělit tři základní fáze (tamtéž):

1. prvotní převzetí lexikální jednotky, někdy pouze náhodné, které se označuje jako interference
2. následuje adaptace, kdy dochází k přizpůsobení jednotky v cílovém jazyce.
3. nakonec přichází integrace, což znamená včlenění přejatého slova do slovní zásoby cílového jazyka. Podle frekvence a způsobu používání daného výrazu se výraz dostává na periferii, poté do přechodné zóny, případně i do centrální slovní zásoby.

Pokud dochází k přejímání většího počtu lexikálních prostředků z cizího jazyka a zároveň „domácí uživatelé jazyka nabývají postupně schopnosti rozlišovat morfologickou utvářenost přejímaných lexikálních jednotek“, dochází k pronikání i dalších prvků cizího jazyka. Pod vlivem angličtiny v dnešní době dochází k přejímce nejen slov a morfémů, ale i významů a také se aktivují slovtvorné postupy. (Sixtová 2007)

Kontakt jazyků a jejich společné prvky v oblasti ekonomiky, politiky, kultury a poznávání skutečností jiných jazyků – to vše je příčinou přejímání. Cizí jazyk se projevuje zejména v oblasti terminologie – technické, výrobní, obchodní, sportovní i hudební. Často se cizí slova objevují v překladech, většinou se jedná o slova příznaková a charakteristická pro určité prostředí. Uživatelé jazyka k nim zaujímají různé postoje – mohou se k nim chovat kladně, záporně, nebo i kriticky. Co je důležité zdůraznit u přejímání, je to, že přejímání není důsledkem toho, že jazyk podléhá cizím vlivům, ale jedná se o jev, který dokumentuje

životaschopnost jazyka a jeho aktivní přístup k novým věcem a k novým pojmenováním. (Filipec-Čermák 1985:121)

2.2.2 Formální adaptace přejímek

V rámci průběhu a výsledku procesu adaptace hrají velkou roli typová vzdálenost jazyka výchozího a cílového, sémantická závažnost, ustálenost výrazu, slovtvorné vlastnosti, frekvence a oblast užití, také typ uživatelů a druh slova. Existuje několik základních typů v oblasti přizpůsobování jazykových prostředků:

- adaptace výslovnostní
- adaptace pravopisná
- adaptace tvaroslovná
- adaptace slovtvorná (Svobodová 2013:136)

2.2.3 Terminologické vymezení přejímek

Dnes můžeme rozlišovat dva základní typy přejatých lexikálních jednotek (Svobodová 2009: 25):

1. cizí slova
2. prejatá slova – integrovaná

Lingvisté však toto vymezení moc nedodržují; co se týče pojmu cizí slova, často je k němu používán jako synonymum výraz slova cizího původu, neutrálními termíny jsou slova přejatá, cizojazyčné přejímky. Termín výpůjčka se jeví jako méně vhodný, jelikož může z pohledu laika navodit význam vrácení. Dále se používá termín xenismy – jedná se o prvky, které evokují svoji cizost kvůli odchýlení od platných norem jazyka příjemce. (tamtéž)

Samozřejmě to, jak přejaté výrazy označíme, souvisí i s jejich původem. Nejčastěji se dnes setkáváme s tzv. anglicismy – přejatými výrazy z anglického jazyka, avšak u mnoha jazyků je angličtina pouze jazykem zprostředkujícím. (Svobodová 2013)

„Ostatně pro celkový pohled na problematiku ovlivnění angličtinou to není až tak významné, neboť a) přejatých původně anglických lexémů je stále většina, b) i lexémy, pocházející původně z jiných jazyků, ale přejímané přes angličtinu jako jazyk zprostředkující, jsou již angličtinou zabarveny.“ (Sixtová 2007: 389)

Zvláštním druhem přejatých slov jsou kalky, doslovné překlady, kdy se překládá se zachováním struktury slovotvorné nebo morfemické do domácí formy. (tamtéž)

2.2.4 Hodnocení přejímek

Diana Svobodová (2013) se věnuje i hodnocení přejímek. U slov, která jsou nově včleněna v cílový jazyk, je důležité slova posuzovat přinejmenším v oblasti spisovnosti, slangovosti, expresivity nebo kontextu. U spisovnosti platí, že nové prostředky se neřadí mezi spisovné. Nejčastěji jsou přejímány v oblasti slangového vyjadřování, zároveň i nejrychleji a nejsnáze. Jako motivace zde slouží obvykle neexistující pojmenování v domácím jazyce, také snaha mluvčího stát se členem jisté společnosti – komunity. U zájmových slangů se nesetkáme s anglicismy, členům jde spíše o jazykovou kreativitu a originalitu.

Dále u hodnocení přejímek zvažujeme synonymickou diferenciaci, také jejich přesnost a krátkost, v neposlední řadě jejich módnost. „Účelem takovýchto prvků bývá nejčastěji výrazová aktualizace, snaha dodat textu působivost nebo vzbudit u příjemce jiný specifický prvek.“ (Svobodová 2013:151) Hodnocení je oblastí rozmanitou, zejména je důležité brát v potaz sociolingvistickou oblast. Užívání přejatých slov je tématem, které vyvolává mnoho diskuzí, lidé se k používání přejímek staví různě. (Svobodová 2013:148-151)

2.2.5 Dělení lexikálních jednotek

Podle Ladislava Janovce (2013) můžeme v oblasti přejímání pozorovat a vymezit čtyři základní skupiny lexikálních jednotek, kdy vedle vzniku slov nových s pomocí přejímání dochází k uplatnění i tendence opačné, tedy tendence k nacionalizaci (Janovec 2013: 116-117):

1. první skupina je charakteristická tím, že dochází k integraci cizích lexikálních jednotek, které se postupně plně zařadí do systému jazyka příjemce. U některých přejatých výrazů se jejich znalost rozšíří přes celou společnost, některé zůstanou používané pouze v určitých komunikacích, avšak jsou frekventované. V této skupině nepředpokládáme překlad přejímky do jazyka příjemce, jelikož výraz označuje typ reálie, kulturu, hudební směr, uskupení, sport apod. (např. *soap opera x mýdlová opera*)
2. druhá skupina obsahuje výrazy, ke kterým jsou známé jejich ekvivalenty. Jedná se většinou o kalky nebo polokalkované výrazy.
3. do třetí skupiny řadíme lexikální jednotky, kdy k domácímu výrazu pronikl do jazyka i výraz z jazyka cizího a tento výraz značně domácí jednotce konkuruje nebo ji dokonce nahradil.
4. čtvrtá skupina – to jsou jednotky domácího původu, které zatím nebyly nijak ovlivněny cizím jazykem, tzn. jedná se o centrální slovní zásobu jazyka a jednotky, jejichž cizí původ již nevnímáme.

J. Filipec a F. Čermák uvádějí dělení lexikálních jednotek cizího původu a to následovně (Filipec-Čermák 1985: 121):

1. slova a slovní spojení citátová, jedná se o jednotky cizích jazyků, které jsou přenesené do jiného jazyka a jsou v něm užívané v určité sociální, profesní a kulturní sféře, jejich pravopis a zčásti i výslovnost jsou původní a odlišují se od domácího morfologického systému, např. *computer, show, moucha tse-tse, science fiction*.

2. slova a slovní spojení přejatá
 - a) slova, která jsou dosud vnímána jako cizí, protože označují méně běžné skutečnosti, obvykle mají i rozkolísaný pravopis.
 - b) Slova zcela vžitá, zdomácnělá, jedná se o slova, která provází jazyk během celého vývoje.

3. kalky – „kompozitum, derivát n. víceslovné pojmenování vytvořené z domácích prvků, avšak podle cizího modelu, často mezinárodního, např. čes. *výpadek podle něm. ausfall*“ (Lotko 2003: 58)

4. prejaté významy – vliv kultury některého jazyka může přispět ke vzniku nových slov a jiných obdobných významů, za vlivu ruštiny např. v češtině vzniklo slovo *pětiletka, pětiletý plán*.

2.3 Internacionalizace lexika

V oblasti internacionalizace lexikálních jednotek existují dvě hlediska. Zaprvé, se jednotka stává internacionální, protože je používána v rámci mezinárodní komunikace a zároveň si zanechává vazbu na svůj původní jazyk (typický příklad - anglicismy), nebo naopak podléhá vlivu cizího jazyka a dochází k jejímu rozšíření o nové prvky. (Svobodová 2013:131)

Internacionalizace – (v lexikologii) proces přejímání cizích slov (přejímají se celá slova, pouze jejich komponenty n. slovtvorné modely, internacionalizace se projevuje také zvětšováním inventáře cizích slov n. růstem frekvence přejatých slov v textu), srov. Nacionalizace (Lotko 2013:51)

Internacionalismus – slovo (výraz) užívané ve více nepřibuzných jazycích určitého kulturního areálu, a to buď nadnárodní (např. atlet) n. charakteristické pro určité místo (např. tundra) n. uměle vytvořené zvl. z řeckých a latinských kořenů (např. centimetr), slovo internacionální (tamtéž)

Autoři Josef Filipec – František Čermák uvádějí ve své knize *Česká lexikologie (1985)* následující dělení internacionalismů:

1. slova nadnárodní – jedná se o slova, která se přejímají z různých období a míst a jsou pro tato místa a období charakteristická, např. se jedná o slova řeckého původu *atlet, olympiáda*.
2. slova charakteristická pro jisté místo – pojmenování prostředí, živočichů, výrobků, rostlin, osob, činností, měn aj. např. *džez, texasky, kovboj*.

Kromě internacionálních slov existují i **internacionální morfémy**. Do této skupiny můžeme zařadit např. sufíxy: *ismus (angl. ism)*, prefixy: *de-, sub-*, kořeny slov: *-social-, -izace*, první a druhé části složenin, z nichž některé mají charakter předpon, přípon: *mini-sukně, mikro(-bus), kilo(-gram)*. (Filipec-Čermák 1985: 123-124)

2.3.1 Anglický sufix *-ing*

Jak uvádí Hedvika Sixtová, tento anglický sufix je používán v různých jazycích, zejména pak pro vytvoření expresivity. Donedávna se tato přípona objevovala ve slovech přejatých jako jeden celek. Takto přejatá slova mají zároveň zcela odlišný stylistický charakter než slova, která byla s pomocí tohoto sufixu vytvořena. Slova vytvořená s pomocí sufixu *-ing* se řadí v češtině k hovorovým a nespisovným, v ruštině může jít až o vulgarismy. V angličtině je tento sufix neutrální.

Sufix *-ing* je v ruštině stejně produktivní jako v češtině, rozdíl najdeme v rámci stylistické hodnoty. Jak v češtině, tak i v ruštině se většinou tvoří slova se sufixem *-ing* od názvů volnočasových aktivit spojených s jídlem, s pitím, až po expresivní a vulgární výrazy (v češtině *ležing, flákačing, čučing, zewling*; v ruštině *жрaнинг, водкинг, пивинг, куриг, лежинг, лыжинг*). (Sixtová 2007)

2.3.2 Internacionalismy vytvořené z vlastních jmen

Co se týče internacionalismů z vlastních jmen je důležité rozlišovat (Filipec-Čermák 1985:124):

- ty, které vznikly přímo přenesením – metafora, metonymie
 - i. pojmenování osob z jmen osobních: *císař, lazar*
 - ii. pojmenování výrobků, předmětů z jmen osobních: *rentgen, graham*

- ty, které vznikly odvozením od vlastních jmen
 - i. pojmenování prvků: *curium, francium, germanium*
 - ii. pojmenování rostlin: *begonie, hortenzie*

2.4 Anglicismy v ruštině

Anglicismus – jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený, např. *foťbal, džem, hobby, mítink, evergreen, know-how* (Lotko 2003: 15)

Англицизм – Слово или оборот речи в каком-нибудь языке, заимствованные из английского языка или построенные по английскому образцу

- Слово, выражение, заимствованные из английского языка, или оборот речи, построенный по модели, характерной для английского языка (<http://tolkslovar.ru/>)

2.4.1 Internacionalizace ruského jazyka ¹

Jedním z rysů, který můžeme u současné podoby ruského jazyka pozorovat, je výrazné navýšení počtu přejatých výrazů, zejména se jedná o výrazy přejaté z anglického jazyka, hlavně o amerikanismy. Pokud mluvíme o amerikanismech, mluvíme o globálním jevu, který můžeme pozorovat ve všech evropských jazycích.

Rusové (především mladá generace Rusů), stejně jako mnoho dalších obyvatel jiných zemí, v USA vidí centrum, střed, který přitahuje pozornost hlavně díky svým technickým vymoženostem. Lidé v USA spatřují příklad ekonomickému růstu, standardu životní úrovně,

¹ pokud není uvedeno jinak, kapitola vychází z knihy Stěpanova, L. *Современный русский язык: праздник вербальной свободы*.

estetiky, zároveň jsou Spojené státy vzorem kulturním, vzorem stylu, vzorem způsobu chování a komunikace. (Kostomarov 1994)

Jak uvádí L. Stěpanova, z historie víme, že dříve ruští šlechtici upřednostňovali jazyk francouzský a často dokonce francouzštinu ovládali lépe než ruštinu. Dnes se francouzská slova zase pomalu vytrácí. Zde můžeme uvést myšlenku V. Kostomarova: „Заимствования из американского варианта английского языка многие считают самой яркой чертой нашего сегодняшнего языкового развития, сравнивая их поток с французским наводнением, пережитым в XVIII веке.“ (Kostomarov 1994: 81).

Expanzi přejatých výrazů z angličtiny můžeme pozorovat i v jiných evropských jazycích, konkrétně i v češtině. V minulosti se např. francouzský parlament pokoušel čelit přílivu přejatých slov a dokonce jednu dobu schválil návrh zákona, který říkal, že pokud dojde k použití anglického slova místo existujícího francouzského, může být udělena pokuta až ve výši 20 000 franků. Tento návrh zákona doprovázel slovník, který obsahoval 3500 anglických termínů a výrazů, které byly zakázané používat. Nicméně toto opatření nepřineslo očekávaný výsledek. V oblastech, kde se bez použití anglických výrazů neobejdou, např. počítačová technika, se začala přijímat speciální usnesení, která použití některých výrazů z angličtiny dovolovala.

Naopak ruština se vždy odlišovala svou tolerantností k cizojazyčným výrazům. V ruštině najdeme spoustu přejatých slov, které si jazyk již dávno osvojil. Dokonce některé anglické výrazy v současné době nahrazují výrazy z francouzštiny a němčiny, tedy výrazy pro ruštinu obvyklé a již dlouho fungující.

Příklady nahrazování:

экран – дисплей,

спектакль – шоу

бутерброд – сендвич,

мультипликатор - аниматор

мультипликационный,- анимационный

A proč vůbec dochází k přejímání? Vše spočívá v tom, že u ruských analogických vyjádření bohužel nespátřujeme žádný pokus o rozvoj k potřebnému rozšíření významu. Bez vší pochybnosti by to šlo. Např. takové slovo *опытный* - slovní spojení *опытный проект* by bylo ruskému člověku bližší než spojení *пилотный проект*. Avšak trend moderní doby a zvyk, že lidé zbytečně nevyvíjejí úsilí tam, kde se i bez něho obejdou, vede k přejímání. Zároveň jsou cizí slova přitažlivá a atraktivní i kvůli tomu, že při použití cizího slova s ním není spojeno mnoho asociací. (Kostomarov 1994)

2.4.2 Historie anglicismů a amerikanismů v ruštině²

U každého jazyka v rámci jeho vývoje je proces přejímání z cizích jazyků záležitostí přirozenou. Období, kdy do ruštiny začaly pronikat anglicismy, můžeme datovat už od 16. století. Tomuto problému se věnoval M.P. Alexejev, který se v roce 1944 pokusil odpovědět na otázku ohledně anglo-ruských jazykových vztahů. Shromáždil obrovské množství materiálu, na kterém se snažil dokázat rozšíření angličtiny v ruštině a naopak.³

Jak uvádí A. Romanov v jeho publikaci, v rámci rusko-anglických jazykových kontaktů můžeme určit tři hlavní období jejich rozvoje: 1.období 1553-1649

2.období 1696-1725

3.období konec 18.stol.-pol.19.stol.

1. Během prvního období došlo k vytvoření a aktivnímu rozvoji vztahů mezi Rusi a Angličany. První rusko-anglická obchodní smlouva byla podepsána kolem roku 1555. Londýnští kupci přijížděli do Ruska za účelem prodeje cukru, papíru, zbraní, látek, léků, cenných šperků a dalšího zboží. Zároveň do Ruska přijížděli pracovat angličtí doktoři, lékárníci, stavitelé lodí a také vojáci. Pomalu se tak začaly stále častěji opakovat delegace z Londýna do Moskvy a naopak.

² pokud není uvedeno jinak, kapitola vychází z knihy A. Romanov – *Англицизмы и американизмы в современном русском языке и отношения к ним* (2000).

³ <http://nsportal.ru/>

V 17. století ale dochází ke zvratu. Ruští kupci si stěžují u cara na činnost anglických obchodníků, protože právě obchodní činnost Angličanů pro ně připravila na ruském trhu nelehké postavení.

Do tohoto období datujeme anglická slova jako *лондончане, лорд, лорд-мер*. Toto období je charakteristické širokou škálou přejatých slov.

2. Druhé období, nazývané jako období Petra I., je charakteristické svým rozšířením a posílením vztahů nejen s Anglií, ale i s druhými evropskými zeměmi. Dochází k upevnění rusko-anglických vztahů. Petrovi se povedlo do Ruska přivést inženýry a odborníky na stavbu lodí. Během prvních desetiletí 18. století do Anglie odjíždějí mladí Rusové, aby se učili vojenským a inženýrským pracím, stavbě lodí a hlavně aby se naučili mluvit anglicky. Také roste počet anglických důstojníků, kteří jsou naverbováni do řad ruských vojsk, především do řad námořní flotily.

„Петровская эпоха – период интенсивного лексического заимствования из ряда европейских языков.“ (Romanov 2000: 23) Cizí slova se do ruštiny dostávala ústní i písemnou formou. Zejména písemné kontakty získávají víc a víc důležitější význam. Prudce narůstá počet překladů, během tohoto období se překládají hlavně technické a vědecké texty.

V první čtvrtině 18. století byl v Rusku rozšířen princip paralelního tisku – textu ve dvou jazycích.

Celkově se ruská vzdělaná elita stavěla k přejatým slovům pozitivně, viděla v nich jakousi nutnost, jelikož cizí slova byla důkazem nové kulturní orientace. Někteří filologové pocítili potřebu rozlišovat přejaté výrazy, a to na užitečné / *полезные* a nepotřebné / *ненужные*.

- *полезные заимствования* – такие слова, которые мы перевести не можем, разве новые имена делать, яко физика, мафематика, метафизика и слова, замена которым в русском языке есть, но их новый смысл сталкивается со старым употреблением
- *ненужные* – иностранные слова, для которых были соответствующие русские эквиваленты, но которые мы тем не менее в язык без нужды приняли (tamtéž: 25)

3. Na konci 18. a na začátku 19. století opět dochází mezi Ruskem a Anglií k rozšíření obchodních a diplomatických vztahů, velkou roli hraje jejich spolupráce během vojenských tažení. Anglie je stále jedním z hlavních exportérů ruského zboží.

U některých šlechticů začínají doma vyučovat angličtí učitelé – 30. léta jsou totiž typická čtením anglické literatury v originále a samozřejmě znalostí angličtiny.

Postupně vzrůstá počet ruských cestovatelů na Britské ostrovy. Na konci 18. století vznikají první kontakty mezi Ruskem a další anglicky mluvící zemí – Spojenými státy (oblast diplomacie, vědy a kultury). Tyto kontakty jsou plodné a již na začátku 19. století se otevírají v Petrohradě první firmy amerických obchodníků a průmyslníků. Je ovšem přirozené, že kulturní vliv Ameriky se v této době nemůže rovnat anglickému.

Do ruštiny proniká spousta anglicismů opět díky překladům. Druhou oblastí pro pronikání anglicismů jsou vědecké objevy a technické vynálezy, např. vynález parního stroje, stavba prvních parníků, stavba železničních drah a další anglické úspěchy. Tyto úspěchy jsou s využitím anglicismů pečlivě popisovány v ruských novinách a časopisech.

Na konci 18. století do ruštiny pronikají slova – *пудинг, ринг, стандарт, бифштекс atd.*

Během 19. století počet přejatých slov z angličtiny nepřetržitě roste. Jeden ze slovníků cizích slov z roku 1866 obsahuje okolo 300 slov anglického původu, zejména politické, sociální a filozofické termíny. Celkově v letech 1830-1870 najdeme v ruštině asi 2000 cizích slov, větší část tvoří slova francouzská a německá, anglicismy tvoří asi jen 15 %.

20. století

20. století stále pokračuje v přejímání anglických výrazů, populární je oblast vojenství, ekonomiky, politiky, sportu a také všedního života. Nová slova jsou přibližována lidem v novinách, které četl široký okruh čtenářů. Samozřejmě pro obyčejné pracující lidi a rolníky, kteří se stěží naučili číst, jsou slova cizího původu pouze přítěží. Po revoluci v roce 1917

dochází k další změně v oblasti slovní zásoby. V 30. letech je anglický jazyk hlavním zdrojem cizích slov. (Romanov 2000)

40. léta a polovina 50. let jsou obdobím zpomalení procesu přejímání. Během války roste spíše patriotická nálada, tím pádem počet přejímek klesá. Po válce byl v roce 1949 vydán první slovník ruského jazyka od autora Ožegova, který byl kritizován za obsah cizojazyčných prvků. Od 50. let a také v 60. letech dochází k oživení procesu přejímání a je zřejmý příliv anglicismů a amerikanismů. Zatímco dříve se při přejímání dávala přednost transliteraci, v období 50. a 60. let je upřednostňována transkripce.

V 90. letech můžeme k charakteristickým rysům ovlivňujících ruský jazyk zařadit následující jevy: náhlé zvýšení počtu účastníků v masové a kolektivní komunikaci s tím, že další nové skupiny obyvatel získaly možnost psát do novin a časopisů, podstatné oslabení cenzury, rozšíření spontánní komunikace a narůstání dialogických komunikací, postupné upadání oficiálních rozhovorů podle pevně stanovených pravidel, snaha vybrat si v projevu nové prostředky a formy pro komunikaci. (tamtéž)

Na závěr této podkapitoly můžeme tedy shrnout, že během 16. – 20. století počet anglicismů v ruském jazyce nepřetržitě stoupal (od 16. století byly z angličtiny přejaty slova hlavně z oblasti námořnictví, vojenství, vědy, techniky, veřejně-politického života, financí, obchodu, sportu, literatury, umění; od konce 20. století a v 21. století se začíná přejímat i např. v oblasti módy). Následuje stručná tabulka ohledně počtu přejatých anglických slov:

16.-17.století	52 slov
18. století	287 slov
19. století	714 slov
20. století (do 80. let)	1314 slov

Během 19. -20. století bylo přejato asi 2367 slov.⁴

⁴ <http://nsportal.ru>

2.4.3 Klasifikace přejímek z anglického jazyka

Jak uvádí A. Romanov, obvykle se přejímaný materiál rozděluje na dvě skupiny podle typu přejímání – na kalky nebo na přímo přejatá slova. Rozdíl spočívá v tom, že u přímého přejímání se z jazyka-dárce kopíruje grafická nebo zvuková podoba cizího slova a jeho význam, zatímco u kalků se přejímá pouze význam nebo sémantika. Kalkovaná slova ještě můžeme dělit na slovotvorné kalky (*небоскреб* od anglického *skyscraper*) nebo kalky sémantické (*мышь* od anglického *mouse*). (Romanov 2000)

Někteří autoři navrhovali rozdělovat anglická přejatá slova podle stupně jejich asimilace v jazyce a podle jejich role **na přejímky, které se plně podřídily systému ruského jazyka** a mají nominativní funkci; **na přejímky, které se již podřídily ruskému systému, ale jejich funkce ještě není stálá**, dochází ke kolísání mezi charakteristikou a nominací; **a na přejímky časové, nestálé**, které často doprovází jejich definice. „Заимствования первой группы входят в активный словарь, второй – могут задержаться на грани активного и пассивного словаря. Третья группа, как правило, относится к пассивному словарю.“ (Romanov 2000: 15)

2.4.3.1 Grafická podoba anglicismů

Stále častěji dochází ke klasifikaci anglicismů i z pohledu jejich grafické podoby. Podle A. Romanova můžeme v ruštině u psané formy cizího slova ke klasifikaci použít tři způsoby: **transplantaci, transliteraci a transkripci**. U **transplantace** se předpokládá, že si cizí slovo plně ponechá svou grafickou a pravopisnou podobu (*Internet, non-stop*). **Transliterace** je založena na grafickém principu „písmeno za písmeno“, cizí slovo je přeneseno s pomocí písmen přebírajícího jazyka (*killer – киллер*). **Transkripce** využívá principu fonetického, kdy se jednotlivé hlásky cizího slova přepisují ruskou azbukou (*high-way – хай-вей*). (Romanov 2000:17)

Stále častější je tedy ponechání anglických výrazů v jejich originálním tvaru – tzn. slova jsou ponechána v latině, nebo se používá přinejmenším jejich anglická výslovnost (*Регистрация компаний "off-shore" "фулл контакт каратэ", "ноу-хау"*). Používat anglická slova napsaná latinkou se stalo módou (*стиль look*). Jako další ze zajímavých příkladů je možné uvést slovo *second-hand /секонд хэнд*, které, i když je nekompatibilní s ruskou gramatikou,

vytěsnilo synonymické výrazy jako *поддержанный*, *комиссионный*, dokonce i výraz *из вторых рук*. (Kostomarov 1994)

Ovlivněna byla oblast jak masmédií, tak i ruských lidových písní, jako příklad je uvedena častuška, která se objevila v novinách Komsomolskaja pravda v roce 1995.

*Съел миленок мухомор,
Он не встанет never more.
Мухомор миленок съел,
И ему не very well.
При работе со зверьми,
Будь всегда напорист.
Сколько wolf'a не корми,
Он все смотрит в forest.*

Bezpodmínečně tedy můžeme konstatovat, že přejímání slov je procesem nevyhnutelným a pouze kopíruje realitu - kontakt ruského národa s jinými zeměmi, rozvoj v oblasti vědy a techniky. (Stěpanova 2011)

2.4.4 Oblasti přejímání

Rozvíjející se amerikanizace v našem životě je patrná všude – v obchodech, na přednáškách na univerzitách, ve vědeckých pracích, v rádiu, v televizi, v každodenních situacích. Cizí slova se objevují v řeči Rusů, i když existuje jejich ruský ekvivalent, i když je jejich význam nejasný, objevují se někdy i pouze proto, že je to moderní, bez žádného inteligentního vysvětlení, objevují se i kvůli špatné znalosti svého rodného jazyka. Nová slova nachází oporu především v obchodní a pracovní sféře, také u mládeže, jelikož označují jevy, které se týkají běžného života všech obyvatel, tím pádem se velmi rychle ztrácí potřeba vyhledávat si jejich význam nebo po něm pátrat. (Kostomarov 1994)

To, že anglicismy pronikají do ruštiny, je odůvodněno i tím, že označují nové jevy tržní ekonomiky, novou techniku a technologii. Do ruštiny se dostává spousta cizích slov, protože

do života ruského člověka proniklo spoustu cizích (nových) představ a myšlenek. Kdysi to bývala Francie, odkud se slova čerpala, dnes je to Amerika. (tamtéž)

V ruském jazyce můžeme vydělit spoustu oblastí, ve kterých k přejímání slov dochází. L. Stěpanova používá následující klasifikaci (Stěpanova 2011: 23-24):

1. oblast politické činnosti

- *спикер, имидж, имидж-мейкер, рейтинг*

2. oblast ekonomiky

- *офис, дилер, маркетинг, ваучер*

3. počítačová sféra, audio a video technika

- *ксерокс, дисплей, сайт, файл*

4. oblast sportu

- *аэробика, овертайм, виндсерфинг, бодибилдинг*

5. sféra obchodu a turizmu

- *шоп, шопинг, пансион, полупансион*

6. slovník automobilistů

- *паркинг, тойота, хонда*

7. kriminální sféra

- *киллер, рэкет, порнобанда, порнобизнес*

8. oblast kultury

- *шоумен, шоу-бизнес, клип, хит, саундтрек*

Ad 1. V oblasti politiky se setkáváme s anglicismy, které nazývají nové politické jevy a struktury, nejčastěji se jedná o podstatná jména. ⁵

Ad 2. Na konci 80. let minulého století se v ruštině objevilo obrovské množství termínů z ekonomiky a financí. Skoro všechny tyto termíny jsou přejaté z cizích jazyků. Situace v zemi byla taková, že ekonomická tematika byla aktuální nejen pro „profesionály“, ale i obyčejné lidi. To znamená, že ekonomické a finanční termíny vešly do spisovného jazyka velmi rychle. ⁶

⁵ <http://nsportal.ru>

⁶ tamtéž

Ad 3. Počítač a internet jsou součástí života prakticky každého člověka. Už v minulém století, poté, co se počítač objevil na trhu, se v ruštině objevila spousta cizích slov – přejatých z angličtiny. Podmínky na trhu nutily všechny kupující i prodávající používat již existující anglické termíny, bohužel nebyl čas překládat a hledat adekvátní ruské termíny. Tak se v ruštině objevily výrazy jako *сканер, принтер, монитор, браузеринг, серфинг*.⁷

Tato skupina prudce narůstá, co se týče počtu termínů do ní patřících. Jako jeden z nejlepších příkladů v této oblasti uvedeme slovo *факс* (samotné slovo i přístroj se v Rusku objevily kolem roku 1988). Ze začátku se slovo setkávalo spíše s nejistotou, co vlastně označuje, svědčí o tom naivní výklady v textech o prvních příkladech jeho použití (*Как же полезна в работе эта вещь – факсимильный аппарат! В Японии наших дней он стал таким же обыденным средством связи, как и его старший по возрасту собрат – телефон. По своим размерам и форме он похож на пишущую машинку. Ставят его обычно рядом с телефонным аппаратом.*). (Kostomarov 1994)

Ad 4. Do této oblasti spadají slova, která pojmenovávají nové druhy sportu (*банджиджампинг, бобслей, джоггинг*), sportovní termíny (*офсайд, аут, брейк-поинт*), sportovní nářadí (*сноуборд*).⁸

Ad 5. Jako jeden z nejlepších příkladů v této oblasti můžeme použít slovo *ваучер* (*voucher*), od něhož rychle vznikly i odvozeniny: *ваучеризировать, ваучеризация*. (Kostomarov 1994)

Ad 8. Tisk, rádio i televize používají nové termíny stále a nepřetržitě. Tím dokazují, že jazyk masové (hromadné) komunikace během svého vývoje dokáže svou dobu i předběhnout a že má velký vliv na všechny styly řeči. (tamtéž)

Dále cizí názvy slouží k označení moderních tanců a melodií (*джаз, твист, рок-н-ролл, металл, рэн, поп*), moderního oblečení (*бермуды, брюки-стрейч, ликра – купальники из ликры*). Některé ruské výrazy se již považují za zastaralé (*шорты, джинсы*). (tamtéž)

⁷ tamtéž

⁸ tamtéž

Počítačový slang

Rozvoj počítačové technologie v dnešním světě vedl k vytvoření speciálního počítačového jazyka, který se skládá z počítačového slangu a z terminologických výrazů. Počítačový slang jako jazyk převážně mladé generace obsahuje mnoho specifických slov a okazionalismů. Počítačová sféra se řadí k těm oblastem, které se velmi aktivně a neustále rozvíjejí, slovník se plní novými a novými výrazy, přičemž kvůli rychlému „stárnutí“ počítačových programů a samotného zařízení také mnoho slov rychle ze slovníku i mizí. (Valgina 2001)

Díky existenci Internetu se spousta anglických slov dostává do ruštiny cestou doslovného překladu: *live video* – *живое видео*. Často se od anglických slov vytváří i slovesa – *чатиться* od anglického *chat*. V rámci počítačového slangu se uživatelé projevují svou vynalézavostí a spojují různé anglické a ruské kořeny slov nebo anglické kořeny s ruskými slovotvornými formami: *смайлики* (*smile* – *улыбка*), *бликовать* (*blink* – *мерцание, мигать*). (tamtéž)

Jak uvádí A. Romanov (2000), mezi nejčastější výrazy přejaté transplantací v počítačové sféře v 90. letech patří: *browser, chart, internet, file, notebook, off-line, provider, server, software, web page, WWW*. Tyto výrazy se od jiných barbarizmů⁹ liší tím, že u nich došlo k osvojení gramatiky v oblasti rodu, čísla a skloňování. Zároveň se tyto samé anglicismy vyskytují v různých časopisech a novinách v transliterované formě anebo přímo transkribované.

V ruštině se dále objevuje obrovské množství slov s komponentem *интернет-* a *веб-*, což svědčí o produktivnosti tohoto komponentu (*интернет-магазин, интернет-провайдер, интернет-промоушен, интернет-стратегия, веб-мастер, веб-дизайн, веб-страница, веб-сайт*). Druhou částí složeného slova je buď ještě jeden transliterovaný nebo transkribovaný anglicismus (*веб-сайт*), nebo kalk z anglického jazyka (*веб-страница*). Ve zdrojovém jazyce se prakticky všechna tato slova píšou odděleně, skládají se ze dvou nezávislých slov, zatímco v ruštině je častější psaní těchto slov přes pomlčku. Na začátku 90. let se výrazy s těmito komponenty v ruských časopisech objevují již bez pomocných vysvětlivek. (Romanov 2000)

⁹ slovo nevhodně přejaté z cizího jazyka nebo vytvořené podle cizího vzoru (<http://slovník-cizich-slov.abz.cz>)

2.4.5 Příčiny přejímání slov

Přejímání slov z cizích jazyků a jejich další používání v daném jazyce má své příčiny. Mezi hlavní z nich patří tyto tři (Stěpanova 2011: 25-27):

1. dané pojmenování v jazyce chybí
2. přejatý výraz má sémantickou a funkční odlišnost
3. přejaté slovo je kratší než pojmenování v rodném jazyce

1. jedná se o nejčastější příčinu, většinou slouží k pojmenování nového předmětu, jevu nebo zařízení v rodném jazyce
2. u druhé příčiny se setkáváme s tím, že slovo je svým významem blízké mateřskému slovu, ale má sémantickou a funkční odlišnost. Jako příklad uvedeme anglické slovo *show*/ ruský *шоу*. V angličtině má význam „*зрелище, показ*“, zatímco v současné ruštině se setkáme významem „*яркое развлекательное представление, что-то рассчитанное на нешний эффект, на реакцию широкой публики*“. Také se setkáváme s případy, kdy se přejaté slovo často používá jako termín v dané oblasti, zatímco jeho ruský ekvivalent je běžně používaným výrazem (*дискриминация – ограничение, бартер – обмен, монетарный – денежный*).
3. třetí příčina je v tom, že přejaté slovo je mnohdy kratší než slovo mateřské, v ruštině se spousta výrazů skládá z několika slov, mají popisný charakter. Jako příklad můžeme uvést ruské *меткий стрелок* a k tomu přejatý ekvivalent *снайпер*, nebo ruské *новая версия ранее снятого фильма*, které můžeme nahradit kratším výrazem *ремейк*

V.G. Kostomarov jako další typický příklad uvádí slovo *summit* – *саммит*, které se velmi frekventovaně používá, i když v ruštině existují jeho ekvivalenty typu *встреча в верхах* nebo *на высшем уровне* (tyto výrazy existují v ruštině od dob Chruščeva). Toto slovo se často používá i díky rozšíření jeho významu za hranice významu „*только встреча глав государств*“. (Kostomarov 1994: 85-86)

Mezi další příčiny přejímání patří:

- historické kontakty národů
- potřeba nahrazení nevhodných výrazů pomocí eufemizmů
- tendence k odstranění polysémie a homonymie
- módnost cizích slov
- kulturní převaha cizího jazyka v určité oblasti ¹⁰

2.4.6 Etapy u přejímek¹¹

Proces přejímání neprobíhá spontánně a jednorázově. Naopak se jedná o proces dlouhodobý, postupný, který předpokládá řadu etap a stádií. Celkově můžeme proces přejímání rozdělit na 6 etap:

1. Počáteční etapa je charakteristická tím, že dochází ve spoustě slov k opakování cizojazyčných elementů, např. sufix *-ing*.
2. V druhé etapě se už cizojazyčný element postupně v ruském jazyce stává samostatným morfémem, slova obsahující tento element v jazyce jasně poznáme.
3. Ve třetí etapě pokračuje další vývoj cizojazyčného morfému v ruštině.
4. Během čtvrté etapy si cizojazyčný element získává určitou slovtvornou aktivitu.
5. Cizojazyčný element si získal pevnou pozici v systému ruského jazyka.
6. Cizojazyčné morfémy začínají s rozvojem svých slovtvorných schopností, jsou stále více produktivní, vytváří nová slova od stále většího počtu kmenů, dochází k rozšíření významů slov a k rozvoji mnohoznačnosti. Nakonec se cizí slova asimilují, dostávají se k centru slovní zásoby a jsou používána v různých řečových oblastech, nejvíce v jazyce masmédií.

¹⁰ <http://nsportal.ru/>

¹¹ tamtéž

2.4.7 Stylistická funkce anglicismů¹²

Pojem stylistická funkce můžeme přiřadit k centrálním pojmům stylistiky. Prakticky každého, kdo se zajímá o stylistiku, v prvé řadě zajímá, v jakých stylistických funkcích vystupují slova, která analyzuje. „Обычно стилистической функцией языковых средств называют роль (значение или назначение) языковых средств, которая предопределяет создание стилистического эффекта в тексте.“ (Romanov 2000: 111)

Anglicismy řadíme mezi ty stylisticky zbarvená slova, která jsou charakteristická stejnorodou expresivitou. Avšak v pracích, které se věnují studiu anglické slovní zásoby v ruštině – především v reklamě a publicistických textech, je možné u anglicismů vydělit několik funkcí:

1. оценочная функция / funkce hodnotící
2. создание местного колорита / funkce „vytvoření místního koloritu“
3. средства социальной и речевой характеристики / prostředek sociální a řečové charakteristiky
4. качество языковой игры / prvek jazykové hry
5. функция эвфемизмов / funkce eufemistická
6. эффект информационной опустошенности текста / efekt informativního poničení textu

1. hodnotící funkce se nejvíce projevuje v oblasti reklamy, rádia, televize a novin. Velkou roli u anglicismů a amerikanismů hraje jejich prestiž. Ta je patrná v níže uvedených reklamních textech:

- *фирма Барилла – недвижимость, консалтинг, инжиниринг, тренинг и семинары*
- *спортивные тренажеры: вибромассажеры, райдеры, тотал-жим*
- *Эстетик клуб: пилинг, лифтинг зад и шеи*

¹² Následující kapitola vychází z poznatků A. Romanova (2000): 111-121.

Pro mnohé nositele ruského jazyka zní lépe, když řeknou *шоп-тур* než *поездка по магазинам*, zubaři mohou potvrdit, že u lidí více důvěry vyvolává *брекет-система* než *скобка*. Pokud se bavíme o prestižnosti anglicismů v reklamě, bylo by chybné tvrdit, že ve všech textech reklamy jsou anglicismy nositelé pouze kladného hodnocení. V těch případech, kdy anglické slovo vystupuje v ruštině jako termín, jelikož v ruštině jednoslovný ekvivalent chybí, má pouze nominativní funkci a nemá vliv na hodnocení reklamního textu.

2. místní kolorit je vytvořen s pomocí exotismů a barbarizmů, které se jeden od druhého odlišují svým stupněm osvojení.

Экзотизмы – это такие слова, которые, хотя и употребляются в русском языке, но в значении своем имеют нечто нерусское, нечто напоминающее об их иноязычном происхождении.

Варваризмы – это подлинно иностранные слова, вкрапленные в русский текст.

Při popisu anglické, americké nebo australské skutečnosti se v ruštině aktivně využívají právě anglojazyčné exotismy a barbarizmy. Příklady můžeme vidět v publicistických textech, cestopisech atd. Tak jak ruský turista používá při popisu své práce na Floridě anglické výrazy, stejně se objevují i v článku o pivním baru v Moskvě – jedná se totiž o anglický první bar.

3. během posledních desetiletí se anglicismy začaly používat v roli prostředků pro řečovou a sociální charakteristiku (u hrdinů povídek, anekdot, různých zápisů). Při použití jednoho nebo druhého anglicismu v řeči postav ale nedokážeme s určitostí říci, k jaké sociální vrstvě patří, můžeme pouze předpokládat. Pokud tedy anglicismy srovnáme s prostorečiem, dialektem nebo žargonem, je u nich mnohem menší možnost vyjádřit sociální charakteristiku, nedovolují nám s jistotou posoudit postavu – kde bydlí, kde pracuje, jestli ovládá spisovný jazyk nebo ne. Nicméně podle použití anglických slov, především v monologu nebo v přímé řeči, můžeme odhadnout věk mluvčího, někdy i inteligenci.

4. anglicismy mohou vystupovat jako elementy jazykové hry, které slouží k vytvoření komického efektu. V ruštině existují slova, která mají komickou expresivitu i mimo kontext. U anglických slov vzniká komická expresivita tak, že dojde k narušení podmínek použití anglických prvků (např. pokud se anglicismy použijí ve vztahu k předmětům z jiného historického nebo kulturního prostředí). Komický efekt může mít mnoho nuancí: může se jednat o lehký výsměch, dráždivou ironii nebo nevinný žertík. Samozřejmě ne všem čtenářům mohou připadat daná spojení směšná, jedná se o individuální věc. Už v 90. letech se v publicistických textech pro vytvoření komického efektu často v názvech článků objevovaly anglicismy:

- *Отчаянный файтер с бутлерами* – článek o boji se sběrači prázdných lahví
- *Требуется спикающий менеджер* – článek o nutné znalosti angličtiny pro získání prestižní práce

5. není se čemu divit při použití anglicismů jako eufemizmů, jelikož cizí slova a termíny jsou v některých případech vhodnější než původní slovní zásoba. Mezi základní příklady v rámci této funkce patří: *либерализация цен* místo *повышение цен*, *канцер* místo *рак*, *селадон* místo *бабник*.

6. neznámá a nejasná anglická slova, jejichž význam není v textu objasněn, přináší do textu určitý podíl nejasnosti a ruského čtenáře nechávají v neznalosti. Tato slova se pojmenovávají jako „агнонимы – неизвестные, непонятные или малопонятные слова для носителей языка.“ Mezi tato slova v 90. letech patřila slova typu *консенсус*, *селенг*, *холдинг*, *гандикап*, *клиринг*, *пак*. Problém nepochopení lze vyřešit jedině vysvětlením významu anglicismu hned v textu:

- *Весь мир уже носился на коньках с подвижной пяткой – клар-скейтах, неимоверно ускоряющих шаг, а наши мастера их еще и в глаза не видали.*

2.4.8 Vliv anglicismů na ruskou etiku¹³

Tuto kapitolu začneme citací z práce A. Romanova z roku 2000:

„Повышение интереса к изучению английского языка в России, расширение возможностей его изучения, появление новых форм обучения английскому языку – приметы последнего десятилетия. Многочисленные фирмы предлагают краткосрочные, интенсивные, эффективные, традиционные, с погружением и без оного курсы английского языка, которые ведут не только российские преподаватели, но и маериканцы и англичане, приехавшие в Россию.“ (Romanov 2000: 8)

Etiketní formule

Podle L. Stěpanové se v ruštině mnoho kalkovaných výrazů a obrátů, které nejsou pro ruský jazyk příznačné, objevily i díky orientaci dnešního člověka na americká rádia a americké televizní programy. V ruštině se tak objevuje spousta „poruštěných“ anglických výrazů (dochází zde k doslovnému překladu či imitaci daných výrazů) jako např.:

anglické *Stay with us!* se do ruštiny překládá doslovně jako *Оставайтесь с нами!*, *Critical days* - *критические дни*, *Taste/feel the different* – *Почувствуйте разницу!*. K těmto obrátům můžeme zařadit i další kalky jako *Берегите себя!* – *Take care!*, *с Вами была, увидимся, услышимся.*

Bezpochyby na ruskou etiku měl vliv i další anglický výraz *bye-bye*, kdy se dnes můžeme v ruštině setkat se zdvojenými výrazy typu *покапока, здравствуйите-здравствуйите, до свидания, до свидания*, které se ale vyslovují v mírně zrychlenějším tempu.

Další vliv anglického jazyka můžeme pozorovat u vzniku nové etiketní formule *Доброй ночи*. Tuto formuli dnes používají moderátoři televizních přenosů, které jsou vysílány pozdě v noci, při zdravení se s diváky. Tento výraz je jakoby v rozporu s ruskou etiketou, protože zde se daný výraz používá při loučení, a ne při uvítání. I v angličtině je výraz *Good night* používán spíše při loučení.

¹³ Kapitola vychází z poznatků L. Stěpanové (2011): 36-39

Analogicky s používáním této fráze se začala používat i fráze další – *Доброго времени суток!*. Používání této fráze odkazuje na to, že v dnešní době emailů a elektronické pošty si příjemce danou zprávu může přečíst v jakoukoli část dne, a zároveň může být zpráva kdykoliv odeslána. Nicméně v dané frázi si můžeme v některých případech povšimnout změny pádu – zatímco se v ruském jazyce při loučení používá genitiv, tady dochází k záměně za nominativ, který je charakteristický pro přivítání – *Доброе время суток!* (zde můžeme srovnat s ruským *Доброе утро!*).

Oslovení

Dalších změn si můžeme všimnout při oslovení jiných lidí. Celkově je otázka oslovení v ruském jazyce problematická. Sovětská éra je typická používáním oslovení *товарищ*. Toto oslovení však již neodpovídá dnešní době a dnešním zvykům. Dříve se ještě používaly dvojice slov (k oslovení muže-ženy) *господин – госпожа, сударь – сударыня*. Tato oslovení ale již také neodpovídají dnešnímu složení společnosti. S dvojicí *господин – госпожа* se dnes setkáme spíše v oficiálních situacích, zejména pak v písemných komunikacích. Dnešní gramatiky doporučují oslovovat neznámé lidi na ulici neosobními frázemi typu *Будьте любезны, Вы не скажете*, nebo se často používají lidová – *Мужчина! Женщина!*, která postupně pronikají do vrstev spisovného jazyka.

Jméno po otci

Zajímavé procesy probíhají v oblasti používání ruského jména, jména po otci a příjmení. V současné ruské kultuře použití nebo nepoužití jména po otci může mít mnoho smyslových a stylistických nuancí. Pokud jméno po otci nepoužijeme, jedná se o projev poevropštění a amerikanizace ruského jazyka. To znamená, že i tato sféra byla ovlivněna cizojazyčnými modely, jelikož se k pojmenování slavných politiků nebo jiných známých osobností dnes již používá pouze jméno a příjmení. V ruštině se dnes mnohem častěji setkáváme se jmény lidí, aniž bychom poznali jejich jméno po otci. Jako typický příklad můžeme uvést jména dvou prezidentů – toho současného a minulého – *Владимир Путин, Дмитрий Медведев*, u kterých se již podle vzoru západní civilizace jméno po otci neobjevuje tak často, jako tomu bylo v minulosti. Dříve byla jména po otci obvyklou součástí jména: *Леонид Ильич Брежнев*.

2.4.9 Módnost anglicismů

Používání cizích slov se stalo módou, i když spousta lidí, kteří daná slova používají, ve skutečnosti neví, co znamenají. Vedle ekonomických termínů a termínů označujících počítačovou techniku se vyskytuje v ruštině spousta termínů, u kterých je hlavním důvodem pro přejímání právě jejich módnost, modernost, mění se životní styl. Lidé chtějí ukázat, že jdou s dobou, chtějí ukázat své sympatie k západnímu světu (dochází k používání slov typu *о'кей, фифти-фифти, ноу проблем, кондиционер волос*; sportovní komentátoři běžně používají výrazy jako *прессинг, форсинг, аутсайдер, реферу*). (Kostomarov 1994)

Jak uvádí L. Stěpanova (2011), podle V.G. Kostomarova je ale vliv anglického jazyka na ruštinu mnohem hlubší než pouhé přejímání lexikálních a frazeologických jednotek. „Сегодня англо-американское влияние прослеживается не только в прямых и, конечно же, в большинстве своем преходящих заимствованиях, но в менее заметных и более глубоких явлениях – в предпочтении определенных семантических типов и образов, в прагматке употребления, в синтаксисе, в стилистике.“ (Kostomarov 1994: 130)

2.4.10 Neofrazeologie

Podobně jako v oblasti lexikálních jednotek, tak i v oblasti frazeologie je patrný vliv cizích jazyků. Nicméně co se týče frazeologie, proces inovace probíhá pomaleji a je méně nápadný. Jako zdroj v této oblasti slouží publicistické texty, média, filmy – hrané i animované, písničky, reklamy. Z těchto zdrojových oblastí se poté do jazyka dostávají speciální výrazy – hlášky (např. *в чем udělali soudruзи з NDR chybu* - film Pelíšky). Dále může být slovní zásoba obohacována frazeologickými výrazy, které jsou kalkovány (*kostlivec ve skříni*), polokalkovány (*být cool*). Zároveň jsou existující frazémy motivací pro vznik nových jednotek, různých variant a derivací již existujícího frazému. (Stěpanova 2011)

Přejímání v oblasti frazeologie

V každém z evropských jazyků existuje určité jádro frazeologických jednotek, které jsou totožné ve všech evropských jazycích, nebo aspoň v některých z nich. Ke společným

frazeologizmům řadíme frazeologismy, které se týkají Bible, antické mytologie, evropské historie nebo evropské literatury. Dané frazeologismy můžeme nazývat jako internacionalizmy. Pod internacionální frazeologickou jednotkou se rozumí frazeologismus, „существующий по крайней мере в трех славянских и западноевропейских языках и отличающийся близостью лексемного состава и семантики“. (Stěpanova 2011:29)

Vlna anglicismů a amerikanismů vede k rychlému rozšiřování internacionálního jádra frazeologismů. V ruštině se během posledních dvou-tří desetiletí objevila spousta kalků-frazeologizmů: *промывание мозгов, вызвать на ковер, быть в одной лодке, заметить под ковер, моя чашка кофе/чая, скелет в шкафу*. Všechny tyto výrazy se objevují i v češtině, samozřejmě se ale setkáme i s výrazy, které najdeme v ruštině, v češtině však chybí. Jedná se například o frazeologismus anglického původu *родиться с серебряной ложкой во рту / to be born with a silver spoon in one's mouth*. V češtině frazeologismus tohoto typu nenajdeme, odpovídá mu vazba *narodit se na šťastné planetě*.

Jako další příklad můžeme uvést anglický výraz *keep one's fingers crossed*, který se v ruštině objevil celkem nedávno a používá se v různých formách, což je pro neologizmy typické - *держат пальцы за кого, держать пальцы крестом, держать пальцы скрещенными*. Zde je zajímavé sledovat prvotní motivaci frazeologismu. Do dnešní doby si děti kříží prsty, když vidí sanitku, nebo nějaké neštěstí, zajímavý je fakt, že tento obrat v ruštině ještě donedávna nefungoval. Pokud někdo potřeboval štěstí, používal se výraz “*болейте за меня*”.(tamtéž)

2.4.11 Vztah rusky mluvících k přejatým výrazům z angličtiny

V této krátké kapitole nás čeká malý pohled do života rusky mluvících lidí, tedy budeme se snažit zjistit, jaký názor mají Rusové na přejaté výrazy z angličtiny.

Už A. Romanov se pokusil formou dotazování zjistit, jak se lidé k přejímkám staví. Stanovil si 7 domněnek, které se snažil potvrdit nebo vyvrátit. První domněnka se týkala toho, že lidé z různých věkových skupin se k procesu přejímání staví různě. Tato domněnka se nepotvrdila, neboť nebylo odhaleno žádných podstatných rozdílů mezi

odpověďmi lidí různého věku. Dalším zajímavým poznatkem byl fakt, že také úroveň znalosti anglického jazyka v této době nehrála velkou roli.

Samozřejmě co se potvrdilo, byla domněnka, že počet lidí používajících anglické výrazy aktivně je nižší než počet lidí, kteří mají anglické výrazy v pasivní slovní zásobě. Ti, co se k procesu přejímání staví negativně, anglicismy ve své řeči používají mnohem méně. (Romanov 2000)

V roce 2010 v rámci své seminární práce ohledně anglických výrazů provedla skupinka ruských studentů anketu, která zahrnovala 180 lidí. Ti byli vyzváni odpovídat na otázky anebo určovat, jaká anglická slova jsou jim známá a naopak. Z výsledků ankety můžeme vyvodit tento závěr: v roce 2010 71 % dotázaných bylo přesvědčeno, že ve 21. století nelze žít bez používání anglických výrazů, skoro polovina se k používání anglicismů stavěla pozitivně, 30 % negativně. Pouze 30 % odpovědělo, že jsou jim vždy jasné anglické výrazy, které jsou používány v masmédiích. Aktivně (v 90 % až 100 % odpovědí) lidé používali výrazy jako *гамбургер, имидж, коктейль, компьютер, маркетинг, ноутбук, офис, спрей, топ-модель, триллер, фирма, хот-дог, шоу*.¹⁴

Podobnou anketu uspořádali v roce 2013 studenti jedné ruské střední školy, kteří se zaměřili na 61 lidí z 9. a 10. tříd. Důležité je říct, že dotazovaní byli studenty anglického jazyka. Výsledky byly následující: 100 % účastníků ve své řeči používá anglické výrazy. 81 % z nich používá především slova, která jsou spojená s každodenním životem. Mezi nejčastěji používaná slova patřilo OK – 43 %, YES – 12 %, HI – 18 %. Pouze 16 % studentů potvrdilo, že vždycky zná přesný význam daného anglického výrazu, který používá, 84 % odpovědělo negativně. V závěru z této ankety vyplynulo, že nejčastěji jsou používány anglické výrazy spojené se všedním životem a počítačovou oblastí. Internet a sociální sítě vedou pomyslný žebříček, kde se studenti nejčastěji setkávají s anglickými výrazy (37 %), poté následuje hudba (18 %), 16 % tvoří televize a masmédiá a nakonec reklama – 11 %. Většina studentů se staví k přejímání pozitivně – 67 %, negativně pouze 11 % a zbylým studentům je to jedno.¹⁵

¹⁴ <http://www.pandia.ru/>

¹⁵ <http://nsportal.ru/>

2.4.12 Přejaté ruské výrazy v angličtině¹⁶

Stejně tak jako v ruštině můžeme pozorovat přejaté výrazy z angličtiny, tak i v angličtině se objevují výrazy přejaté z ruského jazyka. Jejich množství se nemůže rovnat výrazům přejatým z francouzštiny, italštiny nebo němčiny, ale existují a setkáváme se s nimi v oblasti každodenního života, státního aparátu, veřejných vztahů, financí atd.

Mezi nejstarší výrazy přejaté z angličtiny řadíme slovo *sable* – *соболь*. V anglických slovnících toto slovo najdeme již ve 14. století. Velké množství ruských slov se začalo objevovat v ruštině okolo 16. století, poté co byly navázány regulérní ekonomické a politické vztahy mezi Anglií a Ruskem. Samozřejmě v této době do angličtiny pronikala slova, která pojmenovávala předměty v rámci prodeje, jednalo se o názvy osob vládnoucích a podřízených, geografické názvy nebo názvy popisující běžný život. Mezi nejčastější přejaté výrazy patřily:

<i>boyar</i> (боярин)	<i>Cossack</i> (козак)
<i>voivoda</i> (воевода)	<i>tsar</i> (царь)
<i>ztarosta</i> (староста)	<i>muzhik</i> (мужик)
<i>beluga</i> (белуга)	<i>rouble</i> (рубль)
<i>kvass</i> (квас)	<i>shuba</i> (шуба)
<i>vodka</i> (водка)	<i>samovar</i> (самовар)
<i>troika</i> (тройка)	<i>babushka</i> (бабушка)
<i>pirozhi</i> (пирожки)	<i>verst</i> (верста)

Za povšimnutí stojí zvláštní skupina přejatých výrazů, které jsou ovlivněny sovětskou érou a odráží vliv režimu a nové ideologie v Rusku:

<i>soviet</i> (советский)	<i>bolshevik</i> (большевик)
<i>udarnik</i> (ударник)	<i>kolkhoz</i> (колхоз)
<i>sovkhos</i> (совхоз)	<i>komsomol</i> (комсомол)
<i>activist</i> (активист)	<i>five-year plan</i> (пятилетний план)
<i>palace of culture</i> (дворец культуры)	<i>hero of labor</i> (герой труда).

¹⁶ kapitola vychází z informací na stránce <http://begin-english.ru/>

Ruské přejaté výrazy, co se týče zvukové podoby a gramatické struktury, se podrobují anglickému systému, např. *copeck* (*копейка*), kdy je zvuková podoba slova přetvořena podle zákonů anglické výslovnosti. Množné číslo je u většiny přejímek tvořeno také podle norem angličtiny - *steppes* (*степи*).

Nakonec uvedeme několik příkladů nejvíce známých a používaných přejímek z ruštiny v angličtině:

<i>balalaika</i> (<i>балалайка</i>)	<i>bortsch</i> (<i>борщ</i>)
<i>dacha</i> (<i>дача</i>)	<i>glasnost</i> (<i>гласность</i>)
<i>kalashnikov</i> (<i>калашников</i>)	<i>KGB</i> (<i>КГБ</i>)
<i>Kremlin</i> (<i>Кремль</i>)	<i>Molotov</i> (<i>cocktail</i>) (<i>коктейль Молотова</i>),
<i>perestrojka</i> (<i>перестройка</i>)	<i>pogrom</i> (<i>погром</i>)
<i>russian roulette</i> (<i>русская рулетка</i>)	<i>samizdat</i> (<i>самиздат</i>).

3 PRAKTICKÁ ČÁST

„Když přijdu domů, automaticky zapínám **komp**. Nejdřív kouknu na **Ajsko** (ICQ), ale to už vlastně dneska není **cool**, takže hned potom zapínám **net** a kontroluju **maily**. Žádný **news**. Tak otevírám **fejs** (Facebook). **Lajkuju** odkaz na písničku a potom kouknu, jestli není **online** někdo z mých kámošů. V tom mi píše Elča, moje **bestovní** kámoška. Ptá se, jestli nezajdem na **coffee**. Říkám – **Ok**, proč ne... **Btw** v Inku je dnes **Morgan party**, tak proč potom nezajít tam, na nějaký to **disco**. Elča odpovídá – **Friday night** s Morganem, proč ne? Třeba tam budou nějakí adepti na **boyfriendly**. ☺ „

Cizí slova a hlavně anglicismy jsou dnes normální součástí našeho života. Především mladá generace dnes anglické výrazy používá běžně a téměř v každé denní situaci. Nezapínáme *počítač*, ale *komp*; nechodíme na *kávu*, ale na *coffee*; *nerезervujeme* si letenky, ale *bookujeme* je; pokud je něco *v pořádku*, tak je to vlastně *OK*. Slovní spojení *páteční noc* není tak úderné, jako když se řekne *Friday night*. Chatujeme, mailujeme, skenujeme, lajkujeme...A proč to všechno? Protože je to moderní a cool!

V této části diplomové práce se budeme věnovat již samotným anglicismům, které se vyskytují v dnešní ruštině. Sám název práce (*Nové anglicismy v současné ruštině na materiálu slovníku S.I. Ožegova*) napovídá, že se analýza nebude týkat všech anglicismů, ale pouze těch „nových“. Otázka, která se tady nabízí, je, jak jsem k analýze nových anglicismů přistoupila a jak jsem během analýzy postupovala.

Celá práce je založena na zkoumání materiálu ze dvou verzí slovníků S.I. Ožegova. Znamená to, že jako první krok bylo důležité zvolit si období a slovníky, se kterými budu během analýzy pracovat. Nakonec jsem zvolila slovníky S.I. Ožegova z roku 1987 a druhý z roku 2011:

- С.И. Ожегов - Словарь русского языка, около 57 000 слов - под редакцией члена-корреспондент АН СССР Н.Ю.Шведовой. Москва: Русский язык, 1987.

- *Толковый словарь русского языка с включением сведений о происхождении слов - ответственный редактор академик РАН Н.Ю.Шведова. Москва: Издательский центр Азбуковник, 2011.*

Toto více jak dvacetileté období je schopné zachytit celou škálu různých typů anglicismů, zejména jsem pak spoléhala na to, že konec 20. století a začátek 21. století jsou typická svým boomem v oblasti internetu a počítačů, tím pádem se v řeči uživatelů musela objevit i daná terminologie. Dále s moderní dobou přichází moderní sporty, nové druhy jídel a nápojů. Do tohoto období datujeme i rozpad Sovětského svazu, což jistě ovlivnilo řeč obyvatelstva.

Můj postup při analýze byl následující – nejdříve jsem pracovala se slovníkem z roku 2011, kdy jsem se snažila najít dostatečný počet anglicismů k mé práci. Poté, co jsem prostudovala celý tento slovník, mohu konstatovat, že ve verzi slovníku S.I. Ožegova z roku 2011 jsem našla 528 anglicismů (viz příloha č.1). S tímto seznamem jsem dále pracovala. Jednotlivé anglicismy z mého seznamu jsem hledala ve verzi slovníku z roku 1987. Tak došlo k vytvoření druhého seznamu – seznamu těch anglicismů, které se ve verzi z roku 1987 nevyskytly, tudíž jsem je mohla považovat za nové a vhodné do mé práce.

Tímto způsobem vznikl můj seznam nových anglicismů v současné ruštině na materiálu slovníků S.I. Ožegova, který obsahuje 215 anglicismů (u těchto nových anglicismů jsem si zároveň vypsala i jejich význam – viz příloha č.2). Období „nových anglicismů“ pro moji práci datuji tedy do rozmezí let 1987 – 2011 (ještě jednou zdůrazňuji, že toto platí samozřejmě pouze pro mou práci, je možné, že některé jednotky se vyskytovaly v ruštině i dříve, ale můj materiál je výsledkem srovnání dvou různých verzí jednoho slovníku, tedy mapuje určité období rozvoje slovníku).

Druhou důležitou částí mé analýzy bylo rozdělení všech 215 nových anglicismů do jednotlivých skupin. Při dělení jsem anglicismy dělila podle oblastí jejich používání, slovních druhů, jejich významu atd. Nakonec jsem vytvořila 17 skupin podle tematických okruhů (tematická klasifikace materiálu viz příloha č. 3):

1. názvy osob
2. noviny, hudba, film, knihy
3. podnikání + obchodování

4. sport
5. PC + technika
6. cestování
7. nákupy, oblečení
8. medicína
9. hry
10. jednotky
11. názvy zvířat
12. geografie
13. jídlo + nápoje
14. politika
15. doprava
16. směry, skupiny
17. ostatní (slovesa, přídavná jména, různé)

Dále se praktická část diplomové práce bude věnovat jednotlivým skupinám. Je důležité podotknout, že některé anglicismy se v ruštině samozřejmě objevovaly již dříve, avšak nebyly zachyceny v dřívějších verzích slovníku, např. protože nebyly používány v tak velké míře atd. (Všechny výrazy nemusí pocházet přímo z angličtiny, ale angličtina je zde zprostředkujícím jazykem do ruštiny. Významy všech nových anglicismů – viz příloha č.2)

3.1 Názvy osob

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Адвентист	Бармен	Брокер
Гей	Дизайнер	Зомби
Имиджмейкер	Киллер	Менеджер
Яхтсмен	Продюсер	Рэкетир
Рекордсмен	Респондент	Рефери
Рокер	Санта-Клаус	Секс-бомба
Скаут	Спикер	Спонсор
Стюард	Трансвестит	Трудоголик
Хакер	Хиппи	Шоумен

Tato skupina byla vytvořena na základě na toho, že se mezi anglicismy přejatými v poslední době názvy osob vyskytovaly poměrně často. Je zajímavé si také všimnout různorodosti skupiny – lidi je potřeba pojmenovávat nejen podle profese, ale i podle jejich vlastností, povahy, směru, který vyznávají, nebo podle jejich zálib. Přejímání anglicismů u pojmenování osob je důsledkem toho, že člověka, který vykonává určitou činnost, bychom museli popsat s pomocí opisné konstrukce, tzn. že zde vítězí pohodlnost dnešní společnosti, tedy kratší, jednoslovný výraz.

Každá země má své tradice, hlavně co se týče vánočních svátků. To znamená, že je nesmyslné tvrdit o Americe, že tam dětem nosí dárky „anglický“ *Děda Mráz* s „anglickou“ *Sněhurkou*. U výrazu *Santa-Claus/Санта-Клаус* se jedná o reálii, která je typická právě pro anglicky mluvící země a proto je přejímka výrazu na místě.

Dále dochází k přejímání výrazů, které nazývají jednotlivé profese. Jedná se o nejrůznější druhy práce, samozřejmě jsou spojeny hlavně s moderní dobou a rozvojem dnešních pracovních oblastí – všude je to samý *имиджмейкер*, *стюард*, *продюсер*, *дизайнер*, *брокер* nebo *менеджер*. S pracovním nasazením v dnešní době souvisí i další výraz, jedná se o částečný kalk, z anglického *workaholic* vzniklo ruské *трудоголик* (jinak bychom neustále pracujícího člověka museli nazvat opisem).

Имиджмейкер – психолог-специалист по разработке методов, приемов формирования в обществе положительного образа какого-нибудь деятеля для повышения его авторитета, популярности.

Дизайнер – художник-конструктор, специалист по дизайну.

Брокер – агент, посредничающий при купле-продаже ценных бумаг, товаров.

Менеджер – специалист по управлению производством, работой предприятия.

Трудоголик – человек, целиком отдающийся своей работе, не представляющий своей жизни без труда, без своего дела.

Podle anglického stylu *hippie* byl pojmenován i člověk vyznávající tento styl - *хиппи*, stejně je tomu i u adventismu - *адвентист*. Dále dochází k nazývání lidí podle jejich typických vlastností. Tak mohou už i Rusové použít pojmenování typu *трансвестит*, *шоумен*, *секс-бомба*. Také došlo k převzetí dalšího výrazu, který označuje člověka s jinou sexuální orientací, a to výrazu *gay/гей*.

Трансвестит – человек, испытывающий половое возбуждение и удовлетворение при переодевании в одежду, носимую людьми противоположного пола.

Шоумен – артист, ведущий эстрадное представление, вообще тот, кто ведет развлекательную программу.

Секс-бомба – о женщине с ярко выраженной сексуальностью.

Co se týče výrazu *рефери*, tak tento výraz byl přejat, i když existuje jeho ruský ekvivalent - *судья*. Při porovnání v ruském korpusu však ruský termín stále vede: *рефери* 78x, *судья* 4858x.

3.2 Noviny + hudba + film + knihy

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Диск-жокей	Диджей	Дискотека
Банджо	Блюз	Хит
Вестерн	Кантри	Мюзик-холл
Рок-н-ролл	Рок	Попса
Сериал	Мюзикл	Клип
Медиа	Бестселлер	Шоу
Триллер	Дайджест	Плеер

Tato početná skupina obsahuje výrazy hlavně z oblasti hudby, zároveň jsem do ní přiřadila i výrazy z oblasti filmu, celkově jsou zde slova z oblastí sloužících pro pobavení člověka.

S hudbou je spjata mnoho slov – termínů, a proto dochází k přejímání anglických výrazů do ruštiny (kvůli internacionálnímu použití). Pokud má nějaká písnička velký úspěch, stává se z ní *hit/xum*. S tím souvisí i následovné natočení *videoklipu/видеоклип*. Dále dochází k převzetí názvů tanců, stylů hudby a hudebních nástrojů, a to z důvodu mezinárodního uplatnění daných slov (a také z důvodu vzniku některých žánrů na území anglicky mluvících zemí).

Блюз – джазовая музыка, отражающая интонационный строй и ритмы медленных лирических песен американских негров.

Кантри – в североамериканской народной, а также современной молодежной музыке: стиль, характеризующийся энергичным ритмом, мелодичностью, использованием главным образом струнных инструментов.

U přejímání slov můžeme pozorovat i „lavinový efekt“ – např. pokud dojde k přijetí slova *дискотека/дискотека*, zákonitě se ve slovní zásobě jazyka musí objevit i slovo označující člověka, který je pro diskotéku nejtypičtější – *диджей, диск-жокей*. To samé pozorujeme i u dvojice slov *мюзикл* a *мюзик-холл*. *Мюзикал* je speciální hudební představení, které bychom v ruštině museli nahradit opisným výrazem. *Мюзик-холл*, tedy pojmenování pro místo, kde se jednotlivá představení odehrávají, by mohlo být zobecněno, avšak je opět přejato z angličtiny,

kteřá je typická svými řetězci z podstatných jmen (kdy jednotlivá další podstatná jména specifikují jméno hlavní).

Rock'n'roll je americký hudební styl, který vznikl na základě mísení černošské a bělošské hudby, a také název pro rychlý tanec.¹⁷ *Rock* – to je hudba, která se dá ztotožnit s *rock'n'rollem*.

S rozvojem televize a médií všeobecně se dají spojit další slova – *сериал*, *вестерн*, *триллер*. Jedním z modernějších slov, které se začalo používat je slovo *digest/дайджест* (přejímka na základě výslovnosti – transkripce). Slovo *digest* má zatím v korpusu pouze 41 odkazů.

Сериал – многосерийный фильм с несколькими сюжетными линиями, а также многосерийная программа.

Вестерн – приключенческий фильм из жизни первых поселенцев американского Запада.

Триллер – фильм или книга, основанные на нагнетании напряженности, страха, ужаса.

Speciální pojmenování pro veselé, zábavné představení přejaté z angličtiny je slovo *show/шоу*. Toto slovo bylo přejato jako nesklonné slovo středního rodu, které je specifické svou sémantikou. To samé o specifičnosti významu můžeme říct u slova *bestseller/бестселлер*, které vzniklo spojením dvou anglických slov – *best* a *seller*. Označuje knihu, která jde velmi rychle na odbyt, anglický výraz ji dostatečně specifikuje, v ruštině bychom takový výraz hledali složitě. Překlad do ruštiny by byl víceslovný a výraz by ztratil svou údernost.

Шоу – яркое эстрадное представление, развлекательная программа.

Бестселлер – популярная, быстрее других раскупаемая книга.

Tak jak v ruštině existuje a používá se zkratka pro média *СМИ* (*Средства массовой информации*), tak stejně bylo přejato slovo *media/медиа*. Opět bylo toto slovo přejato jako nesklonné a středního rodu, označuje to samé, co ruská zkratka, tedy došlo zde k převzetí synonymického výrazu. Pod pojmem média si v širším smyslu můžeme představit vše, co

¹⁷ <http://www.slovník-cizich-slov.net/roknrol-rocknroll-rock-and-roll-roknrol/>

slouží k předávání informací, v současnosti se tento pojem ale používá hlavně ve významu *masmédií* – tedy jedná se o takové prostředky, které ovlivní velkou skupinu lidí (tisk, televize, rádio).

3.3 Podnikání + obchodování

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Ваучер	Бизнесклуб	Холдинг
Дилер	Грант	Мониторинг
Лизинг	Лобби	Офис
Менеджмент	Консалтинг	Буклет
Дефолт	Рэкет	Презентация
Пейджер	Маркетинг	Бартер

Nejenom oblast počítačové techniky a techniky obecně zažila jeden z největších rozvojų během posledních několika let. S rozvojem demokracie v mnoha státech si lidé začali postupně uvědomovat svou samostatnost a pokusili se (ať už úspěšně či neúspěšně) postavit na vlastní nohy a začít podnikat. Některým se podařily vybudovat velké a dodnes fungující společnosti, jejichž budoucnost závisí na několika faktorech. A jedním z nich je i orientace na zahraničí – na zahraniční společnosti a obchody. Proto právě v této oblasti dochází k přejímání anglických slov, jelikož pokud se chcete pohybovat na mezinárodním poli, je nutné k tomu používat i mezinárodně známé a platné termíny.

Podnikání, které je v ruštině známé pod ruským termínem *предпринимательство*, je postupně nahrazováno anglickým *бизнес*. Svědčí o tom i četnost výskytu jednotlivých výrazů v ruském korpusu. Zatímco ruské *предпринимательство* nabízí 167 odkazů, tak *бизнес* jich má neuvěřitelných 5042! K tomuto slovu neodmyslitelně patří i název člověka - *бизнесмен*, který se zabývá obchodováním (a z tohoto důvodu byl také daný výraz přiřazen do této skupiny) a dále slovo pojmenovávající skupinu těchto lidí - *бизнесклуб*. Termín *бизнесмен*, co se týče výskytu v korpusu, v tomto souboji nečekaně prohrál s ruským termínem, ale velmi těsně s rozdílem 3 odkazů - *бизнесмен* : *предприниматель* = 778:781. Dále je s oblastí

obchodu a podnikání spjatý i další člověk, a to *dealer/дилер*. Opět se jedná o specifický termín, který by se musel nahradit v ruštině opisnou konstrukcí.

Дилер – частное лицо или фирма, занимающиеся куплей-продажей товаров и действующие от своего имени и за свой счет.

Mezi nejčastější výrazy spojené s podnikáním patří výrazy *marketing* a *management*. *Management* označuje systém praktických a teoretických řídicích znalostí a činností, zatímco *marketing* označuje koncepci obchodní a výrobní politiky firmy.¹⁸ Rozhodně mezi další z nejnámějších přejímek patří slovo *офис*, ke kterému bychom jako synonymum mohli přiřadit ruské *контора*. V korpusu mají téměř shodný počet odkazů – *офис*: 1326, *контора*: 1123.

Маркетинг – система организации хозяйственной деятельности, основанная на изучении рыночного спроса, возможностей сбыта продукции, реализации услуг.

Менеджмент – искусство управления интеллектуальными, финансовыми, материальными ресурсами.

Офис – представительская контора какой-нибудь организации, фирмы.

U dalšího slova můžeme pozorovat převzetí i s typickou příponou pro angličtinu – *ing*, jedná se o slovo *консалтинг*. Tato přípona je dnes velmi produktivní a většinou slouží k vytvoření expresivity. U daného termínu najdeme několik synonymických výrazů, následuje jejich porovnání, co se týče četnosti výskytu v ruském korpusu:

Консалтинг – 76x

Консультация – 301x

Консультирование – 83x

Mezi další velmi používaný termín v oblasti obchodu patří termín *leasing/лизинг*. Jedná se postupně splácení dluhu, které bychom v ruštině museli opsat. Další speciální termín přejatý z angličtiny je slovo *voucher/ваучер*. Dnes se tímto termínem ve většině případů označuje poukaz, díky kterému máme oprávnění koupit si nějakou věc, či využít určitých služeb.

¹⁸ <http://slovník-cizich-slov.abz.cz>

Dále v této skupině najdeme slova, u kterých bychom našli ruský ekvivalent, a zároveň byl přejet anglický výraz. Jedná se o výrazy *рэкет*, *бартер*, *грант*.

Рэкет – преступное вымогательство чужих доходов.

Бартер – товарообменная сделка, натуральный обмен.

Грант – единовременная субсидия, присуждаемая научному учреждению, творческому коллективу или отдельному исполнителю какого-нибудь труда.

3.4 Sport

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Гейм	Допинг	Боулинг
Бодибилдинг	Аут	Аэробика
Спидвей	Фристайл	Тренинг
Триатлон	Тайм-аут	Спринт
Тай-брейк	Картинг	Овертайм
Скейт	Крикет	Пушбол
Кикбоксинг	Скейтборд	

Podle mého názoru je sport (samozřejmě po počítačích) jednou z nejvíce se rozvíjejících oblastí, nejen co se druhů sportů týče, ale i pokud mluvíme o názvech jednotlivých disciplín, názvech sportovního náčiní a o sportovní terminologii. Určitě každý z nás má zkušenost se sportem, ať už pasivní či aktivní, to znamená, že se dostal do kontaktu i s pravidly daného sportu a speciálními termíny. Ve většině jazycích se tedy používají termíny mezinárodně známé a platné. Stejně tak se tyto výrazy objevily i v ruštině:

Гейм – в теннисе одна шестая часть партии во встрече теннисистов.

Допинг – средство, на короткое время искусственно взбадривающее организм.

Аут – в спортивных играх положение, когда мяч оказывается за пределами игрового поля, площадки.

Тайм-аут – кратковременный перерыв по просьбе игрока, тренера.

Тай-брейк – в некоторых видах спорта, при равном счете соревнующихся, предоставление дополнительного времени игрокам.

Овертайм – в некоторых командных играх добавочное время в конце игры, необходимое для определения победителя.

Do ruštiny pronikly i názvy sportů – боулинг, бодибилдинг, аэробика, спидвей, фристайл, триатлон, спринт, картинг, крикет, пушбол, кикбоксинг. U všech těchto sportů se jedná o přepis do azbuky na základě výslovnosti – transkripce. Názvy sportů jsou specifické, a proto je velmi těžké snažit se je přeložit do cizího jazyka. I když v některých jazycích pro daný sport existuje jiný/domácí výraz, anglické termíny je postupně nahrazují. V ruštině by název pro jednotlivé sporty byl moc dlouhý, což je v dnešní době nepraktické, proto došlo k přejímání anglických termínů, např. anglický název pro druh sportu *спидвей* je mnohem kratší než ruské *мотогонки на специальных треках* (česky *závody motocyklů na ploché dráze*); to samé můžeme pozorovat u sportu s názvem *картинг* – *гонки на картах* (*závody на motokárách*).

U názvu sportu známého jako *крикет/крикет* můžeme odvodit následující důvod pro převzetí anglického výrazu do ruského jazyka: *крикет* je původně anglický sport, což znamená, že se do ruského povědomí dostal právě z anglického prostředí, se svými „anglickými pravidly a termíny“. Nejjednodušší způsob při vyskytnutí nového sportu je tedy přijmout název sportu a nesnažit se o překlad (jak je tomu i u termínů v oblasti PC a techniky). Postupem času může vzniknout domácí název sportu, ovšem pokud existuje termín mezinárodně známý, není důvod ho nahrazovat termínem neznámým pro ostatní. Zároveň je jednodušší v ruštině říct *крикет* než *спортивная командная игра с мячом и битой на овальном травяном поле*.

Zde musíme zdůraznit, že některé výrazy v této skupině nejsou v ruštině úplně nové (např. *крикет*, *спринт*), ale dřívější vydání slovníku je nezahrnovala – zřejmě z důvodu omezené použitelnosti, proto je v této práci uvádíme.

Co zároveň můžeme pozorovat v této skupině, je módnost výrazů. V ruštině existuje výraz pro *trénink* – *тренировка*, avšak pod vlivem moderní doby a angličtiny se v ruštině ujal i výraz z angličtiny *тренинг - система, режим тренировок* (v korpusu najdeme k danému výrazu již 185 odkazů, u ruského *тренировка* je jich 469).

3.5 PC + technika

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Дисплей	Файл	Чип
Джойстик	Дискета	Модем
Интернет	Интерфейс	Ноутбук
Принтер	Процессор	Сканер
Сервер	Компьютер	Терминал
Курсор	Компакт-кассета	Картридж
Сайт	Плоттер	Слайд
Пейджинг		

Jak už bylo v této práci několikrát zmíněno, největší boom anglicismů můžeme pozorovat v oblasti počítačové techniky (ať už mluvíme o ruštině, češtině nebo jiných jazycích). Dle mého názoru jednoznačně spouštěcím faktorem pro rozvoj PC terminologie bylo založení firmy Microsoft (1975).¹⁹ A v 90. letech 20. století se stalo převratem v oblasti počítačů založení služby WWW (World Wide Web – tato služba vznikla v Evropě, v Ženevě, v Centru jaderného výzkumu CERN).²⁰ Od této doby je patrná „maximální rychlost“ vývoje počítačových služeb, čemuž odpovídá i slovní zásoba, se kterou se dnes a denně setkáváme.

Velmi zajímavý výsledek přináší porovnání slova přejatého z angličtiny *компьютер* a ruského *ЭВМ (электронная вычислительная машина)*. V národním korpusu ruského jazyka se *ЭВМ* vyskytuje 992x, avšak *компьютер* zde najdeme 2141x! Tato skutečnost jen potvrzuje módnost, ale i praktičnost anglických výrazů u počítačové terminologie.

Dále bychom v této skupině mohli vydělit další podskupiny a to následovně – slova označující počítačové příslušenství a slova základní, tedy ta, která k používání počítačů a internetu neodmyslitelně patří a která by měl každý uživatel znát. Mezi slova označující příslušenství patří tato:

¹⁹ <http://www.historiepc.estranky.cz/clanky/historie.html>

²⁰ <http://www.jaknainternet.cz/page/1205/historie-internetu/>

Джойстик – периферийное устройство ЭВМ в виде рычага на шаровом шарнире, позволяющее вручную перемещать курсор по экрану дисплея.

Модем – передающее устройство, которое преобразует цифровой код в звуковой сигнал и, принимая звуковой сигнал, преобразует его в цифровой код.

Принтер – в ЭВМ периферийное электромеханическое устройство для печатания материалов, поступающих после обработки информации на ЭВМ.

Сканер – в ЭВМ периферийное устройство, считывающее информацию при помощи светового луча или пучка электронов и передающее её на экран.

Плоттер – то же, что графопостроитель.

Mezi základní výrazy oblasti PC bychom mohli zařadit následující (jak již bylo zmíněno v teoretické části, slova se nepřekládala z důvodu potřeby okamžitého používání daných termínů a jednodušší bylo termíny přejmout, než k němu hledat domácí ekvivalent; dochází k přejímání na základě transkripce):

Дисплей – устройство, отображающее на экране информацию, полученную от ЭВМ, сам такой экран.

Файл – способ расположения в памяти ЭВМ и на внешних носителях однотипных по структуре порций данных, снабженных идентификатором.

Дискета – в ЭВМ магнитный диск.

Процессор – в ЭВМ комплекс устройств, выполняющих заданные программой преобразования информации, управляющих вычислительным процессом и координирующих работу периферийных устройств.

Сервер – программа, установленная на компьютерной сети и обеспечивающая доступ к сетевым ресурсам.

Курсор – подвижный световой знак, воспроизводимый на экране дисплея и отмечающий рабочую позицию, в которую должен вводиться графический символ.

Сайт – в Интернете группа связанных друг с другом страниц, объединенных общей темой, предметом информации.

Слайд – то же, что диапозитив.

Zajímavé je povšimnout si procesu, který proběhl u slova *internet*. Co se týče češtiny, tak i zde se setkáváme se dvěma verzemi – s malým a velkým písmenem na začátku slova. *Internet* s velkým *I* je chápán jako vlastní jméno, jeho význam je v tomto případě – „Celosvětová

informační a komunikační síť“. S malým *i* se jedná o propojenou počítačovou síť, o prostředek komunikace. Stále častěji tedy dochází k psaní slova s malým písmenem, jelikož postupně se toto vlastní jméno používá spíše v obecném významu a často ani počítačovní experti nejsou jednotní v tom, jak slovo internet psát.²¹

V ruštině se setkáme s podobným problémem. Prvotní podoba slova při jeho přejímce byla podoba s velkým písmenem na začátku (tak to uvádí většina slovníků i např. Ruský slovník pravopisu z roku 1999). Postupem času se ale z vlastního jména stává jméno obecné a tak dochází i ke změně pravopisu – velké písmeno je nahrazeno malým. Argumenty pro psaní velkého písmene na začátku jsou, že slovo označuje jedinečný objekt, jedná se o konkrétní počítačovou síť. Avšak tato síť již není dnes tak jedinečná, můžeme ji srovnat se službami jako telefon, tisk, a proto dochází k psaní malého písmene na začátku slova. Nicméně pokud je slovo *internet* částí složeného slova, které se píše přes pomlčku, tak se slovo píše jedinečně s malým *i* (*интернет-кафе, интернет-ресурс*).²²

Ruský korpus, pokud zadáme slovo s malým *i* velkým písmenem, nám nabídne vždy ten samý výsledek – 1954 odkazů (dohromady malé a velké písmeno). Slovníky doporučují verzi s velkým písmenem. 341 odkazů patří v korpusu slovu *internet*, pokud je napsané v latině.

- *Через Интернет мы познакомились с Алексеем Поповым.*

- *Но в кассах билетов уже давно нет — их можно купить или с рук, или же на интернет-аукционах.*

- *Информацию о новинках легко получить через Internet.*

3.6 Cestování

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Бунгало	Чартер	Уик-энд

Slovo бунгало je slovo hindského původu, do ruštiny se dostalo přes angličtinu. Nazývá stavbu, která by v ruštině měla víceslovnou podobu, a proto došlo k přejímce slova.

²¹ http://www.rozhlas.cz/plzen/jazykovykoutek/_zprava/172061

²² <http://www.liveinternet.ru/users/margarita2108/post227734274/>

*Бунгало - дом с одним этажом, предназначенный для одной семьи. Чаще всего крыша плоская, а веранда – достаточно обширная.*²³

Opět se v této nepočtené skupině setkáme i se slovem, které má svůj ruský ekvivalent, dokonce jednoslovný a přesto bylo do ruštiny přejato slovo z angličtiny – slovo *víkend / weekend / Уик-энд / выходные*. I když se může jednat o slovo módní, ruský korpus nás přesvědčí o tom, že ruský ekvivalent má stále ještě převahu – slovo *уик-энд* má odkazy 2, zatímco slovo *выходные* se pyšní 1385 odkazy.

U slova *charter / чартер* se jedná o slovo označující specifickou skutečnost, a proto došlo k jeho převzetí do ruštiny.

Чартер – договор о рейсовой перевозке грузов или пассажиров.

3.7 Nákupy + oblečení

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Шоп	Бренд	Бикини
Бутсы	Имидж	Твид
Сервис	Супермаркет	

Dnes již nechodíme nakupovat do obchodů, ale do supermarketů. Neptají se nás, jak jsme byli spokojeni s obsluhou, ale zajímají se o spokojenost se servisem. Nebavíme se o vzhledu celebrit, ale o jejich image.

Slovo *supermarket* zažilo jeden z největších boomů. Dříve jsme si vystačili se slovem *obchod / магазин*, které dnes můžeme nahradit specifičtějšími výrazy. Jedním je právě i *supermarket / супермаркет* – avšak v ruském korpusu má toto slovo pouze 212 odkazů, zatímco obecnější *магазин* vede s 6531 odkazy.

²³ <http://www.profi-forex.org/wiki/bungalo.html>

Супермаркет – большой магазин с разнообразным ассортиментом.

Několikrát se v této práci setkáme s tím, že výraz byl přejet díky své módnosti. Lidé jdou s dobou, to znamená, že musí používat i slova odpovídající současnosti. Mezi jedno z těchto slov můžeme zařadit i slovo *image/имидж*. Image je vzhled, vnější podoba něčeho nebo někoho, i k tomuto slovu existují v ruštině ekvivalenty (*образ, фигура*), které ale neodpovídají současným trendům a proto dochází k převzetí a používání slova *имидж*.

Další ze specifických názvů, který dal přednost před překladem převzetí z angličtiny, je slovo *бикини*. Důvod je jednoduchý – jedná se o plavky, které se skládají ze dvou částí, čímž jsou specifické. V ruštině původní názvy *купальник/купальный костюм* označují hlavně jednodílné plavky nebo výraz *плавки* zase označuje plavky pánské. Slovo *bikiny* je v ruštině slovem nesklonným středního rodu.

Бикини – женский купальный костюм, узкий бюстгальтер и плавки, недоходящие до талии.

U některých výrazů bychom mohli polemizovat, zda je správné jejich přiřazení k dané skupině. Tak je tomu u dalšího výrazu pro označení sportovní obuvi – *кораčku/бутсы*. Mohli bychom je zařadit i do tematické oblasti sportu, avšak do této skupiny jsem je zařadila proto, že se jedná o výrobek dostupný na pultech obchodů. Opět se jedná o speciální fotbalovou obuv, motivace pro převzetí je jednoduchá – v ruštině bychom museli použít opisný výraz.

Бутсы – ботинки с шипами или поперечными планками на подошвах для игры в футбол.

Čím dál častěji se setkáme nejen v ruštině se složenými slovy, která obsahují na začátku slovo *shop-/шоп-*. Jedná se o slova, která jsou spojena s nákupy, nakupováním (*шоп-тур, шоп-центр*).

3.8 Medicína

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Инсулин	Геном	Хоспис

Medicína, biologie, lékařství jsou další z oblastí, kdy hledání domácího názvu prakticky nemá smysl. Dnes se jedná o oblasti, které potřebují používat termíny všeobecně platné a známé, což vede k efektivitě práce i v mezinárodním měřítku.

Z anglicismů, které se objevily v ruštině, sem patří slovo *inzulín/инсулин*, *hospic/хоспис* nebo *genom/геном*.

Ke slovu *hospic* najdeme v ruštině několik synonymických výrazů – např. *больница*, avšak bychom k těmto výrazům museli ještě přidat specifikaci. Níže je uvedeno porovnání podle četnosti výskytu v ruském korpusu. Slovník Ožegova uvádí následující definici:

Хоспис – медицинское учреждение для безнадежно тяжелых больных, обеспечивающее условия для облегчения их страданий.

Больница – 1061 odkazů

Хоспис - 26 odkazů

3.9 Hry

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Бридж	Чайнворд
Роббер	Джокер

Do této nepočtené skupinky byly přiděleny čtyři slova. Mezi nejznámější patří slovo *Joker / джокер*, neboli u nás *žolík*. Jedná se o speciální kartu, na které je vyobrazen šašek, název karty byl odvozen od anglického slova *joke* (žert, dělat si legraci).

Джокер – игральная карта без очков с изображением шута.

Dalším slovem je slovo označující karetní hru *bridge*. Jedná se o hru, která byla rozšířená hlavně mezi anglickou šlechtou a vznikla v 17. století z jiné karetní hry.²⁴ Dále bylo z angličtiny přejato slovo *rubber* / *роббер*. Význam je následující – pokud se zahrají tři hry a dvě z toho jsou pro jedince vítězné, pak se tato situace označuje slovem *rubber*.

Chain-word/чайнворд je označení pro jednoduchou slovní hru, kdy se vytváří řetěz s pomocí slov a to tak, že nové slovo začíná na poslední písmenko slova předcházejícího. Ve všech případech v této skupince se jedná o speciální označení ať už hry nebo karty a to může být důvodem přejímky slova do ruštiny.

Чайнворд – игра-задача, в которой расположенные цепью клеточки заполняются словами таким образом, что последняя буква одного слова начинается собой следующее.

3.10 Jednotky

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Джоуль	Азимут	Баррель
Бит	Пинта	Соверен
Ньютон	Экю	

Do této skupiny patří slova, která se nepřekládají z toho důvodu, že označují stále a specifické hodnoty (např. u fyzikálních veličin). Jedná se o slova označující měnu a mince – *соверен*, *экю*, jednotku energie a práce – *джоуль*, jednotku informace – *бит*, jednotku fyzikální veličiny – síly – *ньютон*, jednotku objemu – *пинта*, *баррель*, nebo úhel – *азимут*. Některé jednotky samozřejmě existovaly již dávno, avšak chyběly ve slovnících.

Sovereign je mince, která se objevila v Anglii na konci 15. století. Název je odvozen od podoby mince, jelikož její líc vždy zobrazuje právě vládnoucího panovníka (první sovereign

²⁴ <http://www.bridgehorice.cz/historie.html>

vyobrazoval Jindřicha VII.). Mince se začaly razit z důvodu získání větší prestižnosti v Evropě.²⁵ Další jednotkou typickou pro USA a Anglii je *pinta*. Jedná se o jednotku objemu a odpovídá 1,91 litru. *ECU/эку* je měnová jednotka vytvořená uměle v rámci Evropské Unie.

Соверен – в Англии с 1489 г., а также в Нидерландах с 16 века – старинная золотая монета.

Пинта – в Англии и в США и в некоторых странах мера вместимости и объема жидких и сыпучих веществ.

Джоуль – единица энергии, работы, количества теплоты.

Ньютон – единица силы.

Бит – единица измерения количества информации.

Баррель – мера вместимости и объема жидких и сыпучих веществ.

Азимут – угол.

Эку - в Европе с 1979 региональная валютная счетная единица, используемая странами – членами европейской валютной системы.

3.11 Názvy zvířat

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Бультерьер	Хек	Гризли
Гиббон	Бройлер	Койот
Колли	Мустанг	Питбуль

Mezi anglicismy používanými v ruštině se objevilo i několik názvů označujících zvířata. A i když zvířat je pouze devět, jedná se o názvy nejrůznějších druhů. Třikrát vidíme název označující druh psa – *Бультерьер*, *Питбуль*, *Колли* - zde je přepis do azbuky na základě výslovnosti anglického výrazu – tedy transkripce.

Další výraz označuje trošku větší zvíře, a to medvěda – *гризли*. Jelikož definice výrazu mluví o „severoamerickém druhu medvěda“, je jasné, proč v ruštině výraz neexistuje a byl přejat z angličtiny – jedná se o realii typickou pro Severní Ameriku. To samé můžeme říct u dalšího

²⁵ <http://www.sovereign.estranky.cz/clanky/prvni-sovereign.html>

zvířete – *kojota/ койот* (definice ho popisuje jako „severoamerického vlka) a taky u *mustanga/ мустанг*, kdy se jedná o zdivočelého domácího koně v severoamerických prériích. Zde je nutné podotknout, že některé z těchto výrazů se v ruštině samozřejmě objevovaly již dříve, avšak jejich použití bylo pouze okrajové (především v překladech anglické literatury), což znamená, že své místo ve slovníku z roku 1987 nedostaly.

3.12 Geografie

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Прерия	Секвойя	Шельф
Смог	Регион	Пульсары
Пак		

Mezi další oblasti, které jsou typické svými specifickými termíny, patří určitě oblast geografických názvů. Můžeme zde vidět slova označující stromy - *секвойя*, slova z oblasti astronomie - *пульсары*, slova pojmenovávající pevninu (z různých úhlů pohledu) – *прерия*, *шельф*, *регион*, *пак* a i slovo spojené se znečištěním atmosféry – *смог*.

Slovo *prairie* je typické svým označením travnaté stepi v Severní Americe, tudíž žádný překlad není potřeba, jelikož označuje specifickou oblast. To samé pozorujeme u názvu stromu *секвоје*, nebo u atmosférického označení nepříznivé situace – *смог*.

Секвойя – гигантское реликтовое хвойное дерево, произрастающее в Калифорнии.

Пульсары – космические источники излучений.

Прерия – обширная степь на черноземных почвах в Северной Америке.

Шельф – прибрежная мелководная зона океана.

Регион – большая область, группа соседствующих стран или территории, районы, объединенные по каким-нибудь общим признакам.

Пак – многолетний полярный лед.

Смог – в больших городах душливый туман, смешанный с выхлопными газами, дымом и копотью.

Opět je nutné podotknout, že některé výrazy se používaly již dříve. Vzhledem k tomu, že jejich použití nebylo tak časté, nebyly bohužel do dřívějších verzí slovníku zapsány.

3.13 Jídlo + nápoje

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Эль	Тоник	Тост
Чипсы	Джонатан	Крекер
Попкорн	Пепси-кола	Йогурт
Кетчуп	Сандвич	

Tato skupina je další z oblastí, kde hledat správný a odpovídající překlad by bylo nejen složité, ale mnohdy i zbytečné. Většinou se jedná o speciální názvy druhů jídel, nápojů, u některých z nich už sám jejich název hraje hlavní roli a sám produkt je de facto až na druhém místě.

Pepsi-cola je jeden z nejtypičtějších nápojů, se kterým se můžeme setkat. Jedná se přímo o specifický název tmavého bublinkového nápoje, který nejlépe chutná chlazený. Jakékoli jiné označení by možná vyvolalo spoustu asociací, ale záměrem je zapamatovat si a dále si kupovat výrobek s názvem *Pepsi*, tedy propagovat danou značku.

Пепси-кола – тонизирующий прохладительный напиток.

V této skupině se objevují i výrazy označující anglické reálie, tedy výrazy typické pro anglicky mluvící země. Kdo by neznal anglickou snídani – *toast*, nebo svačinu – *sandwich*.

Тост – поджаренный или подсушенный ломтик хлеба.

Сандвич – бутерброд, покрытый ломтиком хлеба.

Jak již bylo zmíněno, některé názvy slouží zároveň i jako označení speciálního druhu, odrůdy. *Johnathan* je název druhu ovoce, jablek, která jsou typická jak svou velikostí, tak i zbarvením slupky.

Джонатан – сорт крупных, сладких яблок с плотной желто-красной кожурой.

Další výrazy byly přejaty z důvodu, že jejich ruský překlad by byl víceslovný, jednalo by se spíše o opisná pojmenování, a proto je jednodušší používat výraz anglický.

Йогурт – заквашенное молоко с различными добавками.

Кетчуп – острый томатный соус.

Попкорн – то же, что воздушная кукуруза.

Крекер – сухое рассыпчатое печенье из пресного теста.

Чипсы – тонкие ломтики картофеля, зажаренные в растительном масле.

3.14 Politika

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Билль	Виги
Брифинг	Инаугурация
Рейтинг	Саммит
Доминион	

Každý stát je typický svým politickým zřízením, což znamená, že ve slovní zásobě daného jazyka existují vlastní výrazy, které se používají v rámci politických setkání, smluv atd. V současnosti se ale začala objevovat slova mezinárodní, tedy ta, která mají svůj původ převážně v angličtině, a označují typické a specifické děje v rámci politiky. Do ruštiny byla spousta z nich přejata na základě krátkosti a jasnosti jejich pojmenování a významu. Mezi takováto slova patří *брифинг*, *рейтинг*, *саммит* nebo *инаугурация*.

Брифинг – короткая пресс-конференция.

Рейтинг – основанный на общественных опросах числовой показатель популярности какого-нибудь деятеля, партии, а также зрелища, издания, вида деятельности.

Саммит – заседание, встреча глав правительства, государственных лиц.

Инаугурация – торжественное вступление в должность главы правительства или другого высокопоставленного официального лица.

Dále do této skupiny byla přiřazena slova, která mají spojitost s reáliemi Velké Británie. Tak např. slovo *виги-*, které označovalo člena liberální strany v Anglii nebo výraz *доминион*, který označuje ovládanou oblast, jež byla součástí říše v době Britského imperia.

3.15 Doprava

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Бампер	Карт	Субмарина	Тандем
Тендер	Роллер	Сейнер	

Do této skupiny byla zařazena slova z nejrůznějších oblastí a opět se zde objevují slova, která, ač existují jejich ruské ekvivalenty, byla přesto z angličtiny přejata. První z nich je slovo *ponorka/субмарина*. V ruštině najdeme ruský název daného dopravního prostředku, a to *подводная лодка*. Ale už sám ruský název se skládá ze dvou slov, zatímco angličtina pro větší pohodlnost nabízí jednoslovné pojmenování. Ruský korpus nás přesvědčí o tom, že dvouslovný výraz nicméně stále vede nad jednoslovným – 291: 35. S vodním prostředím je spjato i další slovo – *seiner/сейнер* je název pro rybářskou loď, pro kterou bychom v ruštině museli použít opisnou konstrukci.

Субмарина – то же, что подводная лодка.

Сейнер – рыболовное судно с кошельковым неводом .

Ruskou i anglickou verzi najdeme u slova *nárazník*. V ruském korpusu mají podobný počet odkazů – *бампер* jich má přece jen o něco víc, a to 154, zatímco slovo *буфер* má odkazů 107. To samé můžeme pozorovat u slova *koloběžka*, s tím rozdílem, že ruský ekvivalent – *самокат* - je jednoslovný, stejně jako jeho anglická verze - *роллер* (*роллер* má v korpusu 22 odkazů, *самокат* 50). Se silniční tematikou je spojeno i další slovo – *motokára/ карт*.

Бампер – буфер автомобиля.

Роллер – то же, что самокат.

Карт – гоночный микролитражный автомобиль без кузова.

Slova *tender* a *tandem* patří mezi další typická anglická slova, která získala svoje místo v ruské slovní zásobě. *Tender* je název pro vagón, který je spojený s lokomotivou a převáží palivo, v korpusu najdeme 292 odkazů. *Tandem* je slovo, které se v současnosti nejvíce používá ve významu spolupráce dvojic. Na nástěnkách se setkáme s nabídkami, kdy jeden student nabízí druhému doučování typu tandem – tedy ve dvojici - ve významu: já pomůžu tobě, ty zase mě. Slovník Ožegova nám nabízí původní význam, kdy se jedná o stroj, mechanismus, kdy se jednotlivá zařízení nachází postupně za sebou na jedné ose, nápravě a spolupracují (např. můžeme mluvit i o cyklistech jedoucích na kole pro dva).

Тендер – сцепленный с паровозом специальный вагон для топлива, воды, инструментов.

Тандем – машина, механизм, в котором однородные устройства расположены последовательно на одной оси.

3.16 Směry, skupiny

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Ку-клукс-клан	Уфология	Пуританин
Эргономика	Интуитивизм	Гомосексуализм
Бихевиоризм	Пен-клуб	Мормон

Tato skupina obsahuje názvy různých skupin a směrů, u nichž je nejvýhodnější výraz z angličtiny převzít a nesnažit se ho překládat do „domácího“ jazyka. Stejně se k tomu postavila i ruština. Jedná o názvy, které jsou typické a specifické a při překladu by mohlo dojít k posunutí významu, nebo opomenutí určité složky významu slova. Jak víme, slova, která jsou v jazyce nová, se mohou ze začátku vyskytovat v různých textech doprovázena svou definicí. I když v dnešní době jsme díky počítačové síti schopni si význam vyhledat ihned.

Opět se zde setkáváme s názvy skupin, které jsou typické pro USA/Anglii a proto není potřeba je překládat do ruštiny.

Мормон – в США и в некоторых других странах, религиозная секта, исповедующая учение, сочетающее в себе элементы христианства, буддизма, ислама.

Ку-клукс-клан – террористическая расистская организация в США.

Пуританин – одно из направлений протестантизма в Англии, требующее освобождение его от остатков католицизма.

Další slovo přejaté z angličtiny je slovo *homosexualita* / *гомосексуализм*. Postoj Rusů k tomuto stylu života je všeobecně známý – většina z nich homosexualitu vnímá stále negativně, na rozdíl od jiných zemí (v některých dokonce došlo i k možnosti uzavírání registrovaných partnerství). Slovo *гомосексуализм* bychom mohli označit za slovo společensky přijatelné a neurážející, což bychom mohli brát za jednu z motivací pro převzetí daného výrazu.

PEN klub je název mezinárodní organizace, která sdružuje okolo 20 000 nejrůznějších spisovatelů.²⁶ Což znamená, že pokud se jedná o oficiální název organizace, dochází k převzetí výrazu z angličtiny, u tohoto spojení je důležité připomenout – jedná se o název, tím pádem se píše s velkým písmenem.

Пен-клуб – прописное П, международная писательская организация.

Dále se v této skupině setkáme s názvy pocházejícími z oblasti psychologie, filosofie, vědy. Opět se jedná o specifické termíny, které označují určitou skutečnost a proto je výhodnější termíny převzít z angličtiny než hledat název domácí. Samozřejmě domácí termíny mohou existovat, avšak kvůli mezinárodnímu uplatnění daných termínů je přece jen výhodnější používat termíny právě z angličtiny.

Уфология – область занятий о неопознанных летающих объектах и возможностях контактов с инопланетянами.

²⁶ <http://www.pen.cz/cz/>

Эргономика – научная дисциплина, изучающая трудовые производственные процессы в системе человек-машина с целью создания оптимальных условий труда, роста его производительности.

Бихевиоризм – направление в психологии, занимающееся поведением человека как совокупностью двигательных и сводимых к ним словесных и эмоциональных реакций на внешние воздействия.

Интуитивизм – философское течение, утверждающее возможность познания мира только путем интуиции, без участия разума.

3.17 Ostatní

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Нонсенс	Фифти-фифти	Окей	Ной-хау

Lidé na celém světě používají také anglické výrazy, které se skládají z více slov a jsou v mnoha jazycích vžitá. Jedná se o slova, která máme v našem podvědomí, známe je, možná je i používáme, ale jejich přesný význam mnohdy neznáme.

Slovo, jehož význam je všem jasný, je jeden z nejtypičtějších výrazů - zkratkové slovo *O.K.* pro vyjádření souhlasu (v ruštině podoba na základě transkripce *окей*). Jsou různé dohady o tom, jak tato zkratka vznikla. Nejpravděpodobnější je, že vznikla z anglického *all correct* (*vše v pořádku*). Zajímavá je ovšem i další hypotéza – když se vojáci během války vraceli z bitvy, byli dotazováni, kolik bylo obětí. Jednou z odpovědí byla i možnost *OK* (*zero killed* – doslovně *nula zabitých* → *vše v pořádku*).²⁷

Význam je jasný i u dalšího spojení *fifty-fifty*/ *Фифти-фифти* – *половина на половину*.

Další slovo v rámci této skupiny – *nonsense* – je slovo, které by se dalo v ruštině zaměnit několika ekvivalenty, přesto z důvodu módnosti a i z důvodu sémantického bylo přejato. Mezi synonymické výrazy v ruštině bychom mohli zařadit tyto: *глупость*, *ерунда*, *чепуха*, *бессмыслица*. V ruském korpusu mají slova následující počet odkazů:

²⁷ <http://www.zkratky.cz/ok/4059>

Глупость – 3490 odkazů

Ерунда – 2295 odkazů

Чепуха – 1738 odkazů

Бессмыслица – 448 odkazů

Нонсенс – 210 odkazů

Ve slovníku Ožegova je slovo *nonsense/нонсенс* charakterizováno jako *полная бессмыслица*.

Spojení *know-how* je spojení, které se těší velké oblibě, podle mého názoru však spousta lidí stále přesně neví, co si pod tímto spojením představit. Překlad z angličtiny zní: *vědět jak*. Do ruštiny bylo toto slovo přejato na základě transkripce jako slovo středního rodu a slovo nesklonné, v národním korpusu má 329 odkazů.

- *Приглядимся к маркетинговому ноу-хау этой британской фирмы.*

- *Потому что в основе каждой линии лежит собственное ноу-хау.*

Slovník Ožegova uvádí následující definici:

Ноу-хау – новые знания, идеи, опыт, принадлежащие их авторам, изобретателям и содействующие продвижению передовых технологий, методов.

3.17.1 Slovesa

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Парковать	Трелевать	Шунтировать

Mezi anglicismy přejatými do ruštiny nejsou pouze samá podstatná jména, vyskytly se zde i slovesa a přídavná jména – deriváty anglických slov. Slovesa ve slovníku Ožegova byla tři. Jedná se o specifické názvy činnosti – *трелевать* + *шунтировать*, jedna je spojena s těžbou dřeva a druhá se týká medicínské oblasti. Třetí sloveso *парковать* je přejato

z typického anglického slovesa *to park* s ruskou příponou (tato forma je kratší než opisná ruská forma).

Трелевать – доставлять древесину с лесосек к дорогам.

Шунтировать – хирургической операцией создать обходный путь кровотоку, выключить из обращения участок крупного сосуда.

Парковать – ставить автомобиль на стоянку.

3. 17.2 Придавна́ jména

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Битловый	Эксклюзивный	Фешенебельный
Виртуальный	Офсетный	Релевантный

Jak už bylo zmíněno v předchozí podkapitole, mezi podstatnými jmény se objevila i jména přídaвна́. První z nich – *битловый/битловский* - je odvozeno od názvu známé anglické skupiny The Beatles. Toto přídaвное jméno má dokonce i dvě varianty a odkazuje k hudbě a tvorbě skupiny.

I ve skupině přídaвных jmen se setkáme se jmény, která jsou typická svou módností. Výraz *эксклюзивный* má v ruštině několik synonymických výrazů, jedním z nich může být výraz *исключительный*. Další výraz *фешенебельный* je typickým výrazem pro něco velmi módního, odpovídajícího současné módě.

Эксклюзивный – предназначенный для чего-нибудь одного.

Фешенебельный – отвечающий требованиям лучшего вкуса, вполне светский и модный.

Další výraz označuje něco podstatného, relevantního. I když v ruštině existuje ekvivalent - *существенный*, opět bylo přejato i anglické slovo - *релевантный* . Nutno podotknout, že anglický výraz má v korpusu pouze 9 zástupců, zatímco ruské pojmenování jich má 990.

Tak jak byla přejata spousta výrazů z oblasti počítačové techniky, nedošlo k výjimce ani u přídavných jmen. Přídavné jméno *virtuální/ виртуальный* bylo přejato k označení virtuální reality, něčeho co v podstatě neexistuje a co vzniká při určitých podmínkách.

Релевантный – *важный, существенный, способный служить для точного установления чего-нибудь.*

Виртуальный – *несуществующий, невозможный, который может возникнуть или проявиться при определенных условиях.*

3.17.3 Různé

Anglicismy přiřazené do této skupiny:

Номинация	Дискомфорт	Дизайн
Телекс	Памперсы	Трак
Марихуана	Аутотренинг	Вердикт
Синхротрон	Синхрофазотрон	Сленг
Тест	Хинди	Дискурс
Миксер	Тоастер	

Tato poslední skupina obsahuje výrazy, které se z určitého hlediska nehodily do žádné z předchozích skupin, a tak vytvořily poslední skupinu s názvem „Různé“. Najdeme zde výrazy z nejrůznějších oblastí. Tak například termíny z oblasti fyziky – *синхротрон*, *синхрофазотрон*. Jedná se speciální termíny, které pojmenovávají urychlovače částic – protonů a elektronů, a z toho důvodu došlo k převzetí výrazu na základě transkripce.

Dále došlo k převzetí dvou abstraktních výrazů, které se týkají našeho života, ať už v oblasti pohodlí, nebo jeho podmínek. *Дискомфорт/дисконфорт* označuje neuspokojivé životní podmínky a *дизайн/дизайн* je označením pro návrh nebo již hotovou podobu věci, spojuje v sobě pohodlí, úspornost a příjemný vzhled. Oba výrazy mají zastoupení v ruském korpusu, *дисконфорт* má 221 odkazů, *дизайн* o něco víc - 856.

- Усталость, стресс, дискомфорт от нахождения в многолюдном шумном месте — привычные для многих вещи.

- На этапе проектирования, если того требуют корпоративные стандарты, дизайн согласовывается с архитекторами автопроизводителя.

Dále v této skupině najdeme termíny z oblasti jazykovědy. U termínu *хинди* je jasná motivace pro převzetí, jedná se o oficiální název indoevropského jazyka hindštiny. Termín *diskurz/дискурс* označuje monolog či dialog, ale každopádně živou řeč, *slang/сленг* zastupuje jazyk, mluvu nějaké profesní či zájmové skupiny.

Хинди – индоевропейский язык индийской группы, официальный язык и один из литературных языков Индии.

Дискурс – в языкознании живая речь, целый текст, монолог или диалог, в ее непосредственном течении, отражающая в себе условия говорения, элементы обстановки, оценок, отношений между участниками речи.

Сленг – жаргон, обычно городской или молодежный.

Oblast soudnictví v poslední době taky získává na vážnosti, mezinárodní spory nejsou žádnou výjimkou. Termín *verdikt/вердикт* přejatý z angličtiny se dnes běžně používá a je všem srozumitelný, avšak jeho synonymický výraz *приговор* má přece jen v ruském korpusu zatím mnohem větší zastoupení (342:4720).

4 ZÁVĚR

V této diplomové práci jsme se zaměřili na nové anglicismy ve výkladovém slovníku ruského jazyka S.I. Ožegova. Byly to anglicismy, které jsme na základě našeho materiálu datovali do rozmezí let 1987 – 2011.

Práce byla rozdělena na dvě základní části, a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části bylo důležité ujasnit si významy základních pojmů v oblasti internacionalizace lexika, neologie a procesu přejímání. Dále se již teoretická část věnovala anglicismům právě v ruském jazyce. Zajímavé bylo pohlédnout do historie anglicismů v ruštině. Jak ve své publikaci uvádí A. Romanov, v rámci rusko-anglických jazykových kontaktů můžeme vydělit tři hlavní období jejich rozvoje: 1553 – 1649, 1696 – 1725, konec 18. století – polovina 19. století. Ve 20. století přejímání anglických výrazů stále pokračovalo, nejčastěji docházelo k přejímání v oblastech sportu, politiky, ekonomiky a všedního života.

Nezbytné bylo také specifikovat jednotlivé oblasti přejímání anglicismů a hlavně příčiny jejich přejímání. Podle L. Stěpanové můžeme pozorovat tři hlavní příčiny: buď dané pojmenování v jazyce chybí, přejetý výraz má sémantickou a funkční odlišnost, nebo je přejeté slovo kratší než pojmenování v rodném jazyce. Zároveň jsme se podívali i na stylistickou funkci anglicismů, kde jsme byli schopni na základě materiálu A. Romanova určit 6 stylistických funkcí. Jedním z několika témat v rámci teoretické části bylo i to, jak se Rusové k přejímání staví a nakonec téma přejímání ruských výrazů do angličtiny.

Také jsme se seznámili s etapami, které u neologismů můžeme pozorovat. Autoři J. Filipec a F. Čermák navrhuje 4 etapy. První etapu při přechodu neologismu do jazyka tvoří období, kdy se tato nová jednotka v jazyce objeví. Poté následuje období, během kterého se jednotka začne v jazyce užívat, avšak ne tak často. Jednotka je stále součástí periferie jazyka. V třetí etapě již jednotka přechází z periferie do centra jazykového systému a nakonec se stává běžně užívaným jazykovým prvkem.

Praktická část se již věnovala samotným anglicismům v ruském jazyce. Práce v rámci praktické části se skládala z několika postupů – nejdříve bylo nutné vypracovat si seznam nových anglicismů. K tomu nám posloužily dvě verze slovníku S.I. Ožegova, jeden z roku

1987 a druhý z roku 2011. Na základě těchto slovníků byl vytvořen seznam nových anglicismů v současné ruštině, který čítá 215 anglicismů.

K dalšímu postupu bylo nutné jednotlivé anglicismy rozdělit do skupin podle tematických oblastí. Nakonec vzniklo 17 skupin, které jsme následovně podrobili analýze. Při této analýze došlo k využití i ruského národního internetového korpusu *ruscorpora.ru*, v němž jsme porovnávaly četnost výskytu anglicismů v ruském jazyce. Dále jsme se snažili určit používaný význam u anglicismu, někdy najít jeho ruské ekvivalenty.

Závěr je následující – tematické skupiny jsou velmi různorodé, podle očekávání nejvíce anglicismů bylo přejato z oblasti počítačové techniky, obchodu a podnikání a také ze sportovní oblasti. Nicméně se nejednalo pouze o podstatná jména, byla přejata nebo vytvořena i slovesa a přídavná jména. V rámci podstatných jmen se jednalo o konkrétní i abstraktní jména, oficiální názvy či termíny.

Jak už bylo v této práci několikrát zmíněno, anglicismy jsou dnes normální součástí každého jazyka, ruštiny nevyjímaje. Ať už je nám jejich význam známý nebo ne, používáme je, někdy dokonce i nevědomky. Téma anglicismů je tématem velmi rozsáhlým, a proto nebylo v mých možnostech tuto celou problematiku pojmout. Z tohoto důvodu jsem se soustředila pouze na konkrétní anglicismy v konkrétních slovnících. A už teď můžu říct, že pouze během psaní mé diplomové práce došlo určitě k přejímce mnoha dalších anglicismů, které se objeví v budoucích verzích slovníků.

5 РЕЗЮМЕ

Название моей дипломной работы - «*Новые англицизмы в современном русском языке (на основе словаря С.И. Ожегова)*». Данную тему я выбрала из большого количества нам предложенных тем потому, что она меня очень заинтересовала. Английский язык в наше время доминирует над другими языками, все люди хотят научиться говорить по-английски, или, например, когда вы ищете работу, во многих случаях от вас требуют знания английского языка. Итак, эту тему я выбрала прежде всего потому, что я хотела узнать, как английский язык влияет на другие языки, в данном случае на русский язык, употребляются ли англицизмы в речи русских или нет и, главным образом, из каких областей и какие виды англицизмов заимствуются.

Главной целью данной дипломной работы было найти с помощью сопоставления разных изданий словаря С.И. Ожегова новые англицизмы, которые появились в русском языке в течение 1987 – 2011 г. После того нужно было сделать список данных англицизмов и проанализировать новые англицизмы.

Дипломная работа состоит из нескольких частей – введения, теоретической части, практической части, заключения, русского резюме, списка литературы, приложений и аннотации.

Введение нас знакомит с работой в целом. Здесь приведены основные темы и методы теоретической и практической частей. Также здесь приведены главные источники к данной дипломной работе.

Теоретическая часть является первой большой частью дипломной работы. Здесь можно выделить несколько основных тем – неология и неологизмы, интернационализация языка, заимствования в языке, англицизмы в русском языке.

В теоретической части я чаще всего использовала материал книг Л. Степановой – *Современный русский язык: праздник вербальной свободы (2011)*, Й. Филипеца и Ф. Чермака: *Чешская лексикология (1985)*, или материал Д. Свободовой и Л. Яновеца из коллективной монографии *Динамика чешской лексики и лексикологии (2013)*.

Первая часть посвящена теории в общем. Неология – это раздел языкознания, который занимается исследованием неологизмов. Неологизм – это новое слово в языке, или новое использование слова, или единица заимствованная по причине потребности назвать что-то нового. В соответствии с книгой Й. Филипеца и Ф. Чермака у неологизмов можно отметить несколько этапов в рамках перехода неологизмов в общеупотребительный язык. Во-первых, это время, когда новая единица появилась. После того наступает этап, когда единица начинает использоваться в текстах, но употребляется очень редко, единица все еще находится в периферийной области языка. В-третьих, единица постепенно переходит из периферийной области языка в центр языковой системы, используется все чаще и чаще. И, наконец, языковая единица употребляется обычно, как обычная часть данного языка.

Интернационализация языка – это процесс заимствуются ли одни и те же иностранные слова в разные языки. Как в своем словаре написал Э. Лотко, заимствуются целые слова, или только их компоненты. Интернационализмы – это слова, которые используются в разных неродственных языках определенной культурной среды.

Что касается заимствования единиц, это процесс, когда единица из языка-источника становится частью языка-получателя. Единица адаптируется в языке-получателе в рамках фонетики, графики, лексики и семантики, морфологии, синтаксиса и стилистики. Процесс заимствования имеет три основные фазы: во-первых, это интерференция, первоначальное заимствование лексической единицы, во-вторых, адаптация, когда единица приспосабливается к языку-получателю. Последняя фаза – интеграция, когда заимствованная единица включается в словарный запас языка-получателя.

Следующая часть теоретической части посвящена уже англицизмам в русском языке. Англицизмы – слово или оборот речи в каком-нибудь языке, заимствованное из английского языка или построенное по английскому образцу.

В рамках истории англицизмов и американизмов в русском языке можно выделить три главных периода развития англо-русских контактов: 1) период 1553 – 1649, 2) период 1696 – 1725, 3) период конца 18 века – половины 19 века.

Первый период характеризуется созданием и активным развитием англо-русских отношений. Первый англо-русский купеческий договор был подписан около 1555 года. Лондонские купцы продавали в России сахар, сукно, бумагу, медицинские препараты, оружие, драгоценности и другие товары. В данный период в русском языке появились такие англицизмы как *лорд, лондончане, лорд-мер*.

Второй период называется Петровской эпохой. « Петровская эпоха – период интенсивного лексического заимствования из ряда европейских языков. » (Романов 2000: 23) Петр пригласил на русскую службу иностранных инженеров и мастеров-кораблестроителей. Все больше значение приобретают письменные контакты. Резко увеличивается количество переводов, прежде всего технических и научных текстов.

В конце 18 века и начале 19 века опять расширяются торговые и дипломатические отношения между Англией и Россией. У некоторых русских начинают преподавать английский язык преподаватели из Англии, так как в это время люди начали интересоваться чтением английской литературы в оригинале. В конце 18 века устанавливаются первые контакты с США в областях науки, дипломатии и культуры. В русском языке появились такие слова как *ринг, пудинг, стандарт, бифштекс и тп.*

В течение 19 века количество заимствованных слов из английского языка в русском языке постоянно увеличивается. В 20 веке были заимствованы прежде всего слова из военной, экономической, политической, спортивной областей (*дерби, лифт, хулиган, футбол, регби, танк*). Это значит, что в течение 16 – 20 веков количество англицизмов непрерывно увеличивается. Уже с 16 века заимствуются слова из области морского дела, науки, техники, политики, финансов, торговли, спорта, литературы, искусства, с начала 20 века заимствуются слова из области моды. Как узнали студенты одной средней школы в России в 2013 г., всего в 19 – 20 веках было заимствовано около 2367 слов.

Сегодня мы можем определить самые распространенные области, в которых встречаются слова заимствованные из английского языка. Это область политической деятельности (*спикер, рейтинг*), область экономики (*офис, дилер, маркетинг, ваучер*), область компьютерной, аудио- и видеотехники (*ксерокс, дисплей, сайт*), область торговли и туризма (*шоп, шопинг, пансион*), область спорта (*аэробика, овертайм*,

бодибилдинг), криминальная область (*киллер, рэкет, порнобизнес*), область массовой культуры (*шоумен, шоу-бизнес, клип, хит*) или область автомобилизма (*паркинг, хонда*).

Очень часто заимствуются слова из области компьютеров. Развитие компьютерной технологии ведет к возникновению компьютерного сленга. Компьютерный сленг характеризуется как язык, преимущественно молодежи, который содержит очень много специфических терминов и слов. Благодаря Интернету много слов появилось в русском языке путем буквального перевода.

Заимствование слов имеет свои причины. Л. Степанова выделяет три основные причины в рамках заимствования иностранных слов – во-первых, это отсутствие слова в родном языке. Во-вторых, это слово, которое близко по своему значению к родному слову, но у него есть семантические и функциональные отличия. В-третьих, заимствованное слово короче родного слова (в русском языке выражение состоит из нескольких слов, имеет описательный характер, в английском оно, наоборот, состоит только из одного компонента).

Классификация заимствований может произойти и на основе графической формы слова. По словам А.Ю. Романова, в графической классификации можно выделить три способа: трансплантация (когда у слова остается его графический и орфографический облик), транслитерация (данный способ основан на графическом принципе) и транскрипция (фонетический принцип – английские звуки транскрибируются в русскую кириллицу).

В последнее время можем отметить влияние заимствований из английского языка на русский этикет. Это связано с ориентацией на американское радио и телевидение. Часто мы встречаем фразы, которые не свойственны русскому языку, но которые используются в русском языке под влиянием английского: *Оставайтесь с нами! Это не моя проблема. Критические дни*. Или, например, английская фраза *Bye-bye*, которая повлияла на русские фразы и сегодня мы можем на улице услышать *Пока-пока, Здравствуйте-здравствуйте*.

Следующие изменения произошли в области обращения и отчества. Что касается отчества, по аналогии с Западом уже и русские называют известные лица по имени и

фамилии, не употребляя отчество (*Владимир Путин, Дмитрий Медведев*). Раньше было почти невозможно не употреблять отчество – *Леонид Ильич Брежнев*.

Многие люди, которые сегодня используют английские слова – заимствования, в действительности не знают, что данные слова обозначают. У многих терминов главной причиной их заимствования является стиль жизни (многие из англицизмов были заимствованы, потому что отвечают современной жизни, современному стилю жизни). Это слова как *фифти-фифти, окей, ноу проблем, рефери, оутсайдер*.

Англицизмы имеют несколько стилистических функций. В основном А.Ю. Романов выделяет шесть основных функций: оценочная, создание местного колорита, социальная характеристика, элемент языковой игры, функция эвфемизмов, эффект информационной опустошенности текста.

Не только в области лексикологии, но и в области фразеологии встречаются заимствования из английского языка. В каждом европейском языке есть ядро фразеологизмов, которые тождественны почти во всех европейских языках. Данные фразеологизмы определяются как интернационализмы. «Под интернациональной фразеологической единицей мы понимаем фразеологизм, существующий по крайней мере в трех славянских и западноевропейских языках и отличающийся близостью лексемного состава и семантики.» (Степанова 2011: 29) В русском языке под влиянием английского языка в последнее время появились фразеологизмы типа *держат пальцы за кого, весить что-либо на гвоздь или родиться с серебряной ложкой во рту*.

Последняя часть теоретической части посвящена отношению русских к английским заимствованиям. Студенты одной средней школы в 2013 году сделали анализ использования английских слов в русском языке (участники опроса – студенты средней школы 9 и 10 класса, изучающие английский язык). Согласно опросу 100 % участвующих используют английские слова, прежде всего употребляют слова связанные с бытовой тематикой. Самые частые слова, которые используются – ОК 43 %, YES 12 %, HI 18 %. Большинство студентов относится к английским заимствованиям положительно, только 11 % негативно.

В конце теоретической части находится раздел о русских заимствованиях в английском языке. В английском словаре мы можем найти русские заимствования уже в 14 веке. Русские слова подчиняются грамматически и фонетически английской системе. Самые частые русские выражения в английском языке – *боярин/boyar*, *Кремль/Kremlin*, *коктейль Молотова/Molotov*, *перестройка/perestroika*, *русская рулетка/russian roulette*.

Вторая часть дипломной работы – практическая. Целью практической работы было, во-первых, составить список новых англицизмов, затем разделить новые англицизмы по тематическим областям и произвести анализ отдельных тематических групп.

Чтобы сформировать список новых англицизмов, надо было сначала определить новые англицизмы. Данная дипломная работа сосредоточивается только на англицизмах появившихся в словарях С.И. Ожегова. Значит, я использовала два словаря, на основе которых я выбрала новые англицизмы. Первый применяемый словарь Ожегова был издан в 1987, второй словарь в 2011 году. Список всех англицизмов, которые появились в данных словарях, содержал 528 слов, список новых англицизмов содержал 215 слов.

После создания списка новых англицизмов, я распределила данные англицизмы на несколько тематических групп. Наконец у меня появилось 17 тематических областей: название лиц, массовая культура, бизнес и предпринимательство, спорт, компьютерная область, медицина, покупки, игры, единицы, названия животных, география, еда и напитки, политика, транспорт, путешествие, направления и группы, , и другие (имена прилагательные, глаголы, остальное).

Самое большое количество слов – англицизмов появилось в компьютерной области. Компьютеры – это область, которая постоянно и очень быстро развивается, некоторые английские термины даже скоро стареют и заменяются новыми современными терминами. Интересно было в данной области исследовать употребление слова Интернет. Здесь произошел путь от формы с прописной буквой к форме со строчной буквой.

Следующая область, где применяется очень много англицизмов, это область бизнеса. В русском языке существуют названия для заимствованных слов, но данные названия содержат большое количество слов, чем английский термин. Значит, в данном случае

описательные конструкции заменяются терминами, которые намного короче чем их русские эквиваленты.

Спортивная область тоже содержит много англицизмов. По моему мнению, это одна из областей, которые очень быстро развиваются. Заимствуются спортивные термины, названия видов спорта, или названия спорттоваров. Главной причиной заимствований в этой области является то, что английские термины короче русских. Следующая причина заключается в том, что постоянно появляются новые виды спорта и с точки зрения их международного использования не требуется перевода данных терминов.

Среди типичных областей, где происходит заимствование, находятся и области политики, медицины, или еды и напитков. Очень много заимствованных англицизмов называет лица. Лица называются по их характеру, по их работе, по их стилю жизни.

Денежные единицы, единицы объема, единицы энергии и тп. образуют следующую тематическую группу. Здесь речь идет о специфических единицах, где не существует возможность их перевода, так как они международно приняты и известны.

Итак, в каждой из тематических групп я попыталась узнать или причины заимствования слов, или их русские эквиваленты. В некоторых случаях для сравнения употребления англицизмов и русских эквивалентов я использовала русский национальный корпус *ruscorpora.ru*.

Чтобы заключить практическую часть, можно сделать следующий вывод. Из числа 215 новых англицизмов 27 англицизмов называет лица, в спортивной области находится 20 англицизмов и в области массовой культуры находится по 21 англицизму. 18 англицизмов приходит на область бизнеса и 22 англицизмов на компьютерную тему. Значит, самые многочисленные тематические группы, в которых происходит заимствование из английского языка, это спорт, компьютеры, культура или название лиц.

Следующей частью моей дипломной работы было заключение, после заключения следует русское резюме, список литературы, приложения и аннотация. У меня три приложения: первое приложение –это список всех англицизмов, которые я нашла в

словаре С.И. Ожегова, второе приложение – это список только новых англицизмов, третье приложение – это фотография, которая демонстрирует методы моей работы во время распределения англицизмов по тематическим группам.

Итак, моя дипломная работа была посвящена теме «*Новые англицизмы в современном русском языке (на основе словаря С.И. Ожегова)*». Тема англицизмов является темой очень широкой и поэтому анализ англицизмов в русском языке осуществился лишь на основе материала С.И. Ожегова. Целью данной дипломной работы было узнать новые англицизмы в современном русском языке, узнать причины их заимствования и, в не последнюю очередь, узнать области, в которых происходит заимствование англицизмов.

Можно сказать, что только во время написания этой дипломной работы было заимствовано много других англицизмов. Так как английский язык в настоящее время очень влияет на другие языки и использование англицизмов представляет жизненный стиль. Я надеюсь, что в будущем у меня будет еще возможность познакомиться с новыми англицизмами, которые появились в русском языке после написания моей дипломной работы.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Adámková, P., Hradilová, D., Janovec, L., Lábus, V., Martinková, M., Nagy, M., Stranová, L., Svobodová, D. *Studie k moderní mluvnici češtiny 4. Dynamika českého lexika*. Olomouc: UPOL, 2013. S. 105 – 152.
2. Čermák, F., Filipec, J. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985.
3. Lotko, E. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: UPOL, 2003.
4. Sixtová, H. *Přejímání jako podnět změn v jazyce přijímacím: na příkladu češtiny, ruštiny a bulharštiny*. // *Slavia. Časopis pro slovanskou filologii*. Roč. 76. Praha 2007. Série 4. S. 389 – 398.
5. Svobodová, D. *Aspekty hodnocení cizojazyčných přejímek: mezi módností a standardem*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2009. S. 21 – 30.
6. Валгина, Н.С. *Активные процессы в современном русском языке: Учебное пособие*. Москва: Логос, 2001.
7. Костомаров, В.Г. *Языковой вкус эпохи. Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа*. Москва: Педагогика-пресс, 1994. С. 81 – 108.
8. Романов, А.Ю. *Англицизмы и американизмы в русском языке и отношения к ним*. Санкт Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2000.
9. Степанова, Л. *Современный русский язык: праздник вербальной свободы*. Olomouc: UPOL, 2011.

Slovníky

С.И. Ожегов - *Словарь русского языка, около 57 000 слов - под редакцией члена-корреспондент АН СССР Н.Ю.Шведовой*. Москва: Русский язык, 1987.

Толковый словарь русского языка с включением сведений о происхождении слов - ответственный редактор академик РАН Н.Ю.Шведова. Москва: Издательский центр Азбуковник, 2011.

Internetové zdroje

1. ABZ.cz: slovník cizích slov - online hledání. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>
2. Barbarismus. Slovník cizích slov [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/barbarismus-barbarismus>
3. Bungalo. [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.profi-forex.org/wiki/bungalo.html>
4. Historie a generace PC. [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.historiepc.estranky.cz/clanky/historie.html>
5. Historie internetu. [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.jaknainternet.cz/page/1205/historie-internetu/>
6. PEN Praha. [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.pen.cz/cz/>
7. Problémové velké písmo - Internet nebo internet. [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plzen/jazykovykoutek/_zprava/172061
8. Slovník cizích slov.net. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.net/roknrol-rocknroll-rock-and-roll-roknrol/>
9. Sovereign. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.sovereign.estranky.cz/clanky/prvni-sovereign.html>
10. Z historie Bridge. [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.bridgehorice.cz/historie.html>
11. Zkratky.cz. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.zkratky.cz/ok/4059>
12. Англицизм. Tolkslovar.ru [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://tolkslovar.ru/a4233.html>
13. Англицизмы в нашей речи. Pandia.ru [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.pandia.ru/text/77/183/8320.php>
14. Заимствования англицизмов и американизмов в русском языке. Nsportal.ru [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://nsportal.ru/ap/ap/nauchno-tekhnicheskoe-tvorchestvo/zaimstvovaniya-anglicizmov-i-amerikanizmov-v-russkom-yazyke>
15. Заимствования из русского языка в английском словарном составе. [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://begin-english.ru/article/rus-to-english/>
16. Правописание "новых слов". [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.liveinternet.ru/users/margarita2108/post227734274/>
17. Ruscorpora.ru

7 PŘÍLOHY

Пříloha č. 1: Seznam všech anglicismů, které se v ruštině objevily do roku 2011 (na základě materiálu ze slovníku S.I. Ožegova)

1. автобус	44. бокс
2. автокар	45. боулинг
3. агностик	46. боцман
4. адвентист	47. браунинг
5. адмирал	48. бренд
6. азимут	49. бриг
7. акваланг	50. бридж
8. акванавт	51. бриллиант
9. акр	52. брифинг
10. аллигатор	53. бройлер
11. англиканский	54. буклет
12. апартеид	55. бульдог
13. астронавт	56. бульдозер
14. астронвтика	57. бультерьер
15. аут	58. бум
16. аутотренинг	59. бумеранг
17. аэробика	60. бунгало
18. бадминтон	61. бункер
19. бампер	62. бутсы
20. банджо	63. буфер
21. бар	64. бушель
22. бармен	65. вазелин
23. баррель	66. ватерполо
24. бартер	67. ватман
25. баскетбол	68. ватт
26. баттерфляй	69. ваучер
27. бестселлер	70. вельбот
28. бизнес	71. вельвет
29. бикини	72. веранда
30. бизнесклуб	73. вердикт
31. билья	74. вестерн
32. бит	75. вигвам
33. битловский	76. виги
34. бифштекс	77. виртуальный
35. бихевиоризм	78. виски
36. блеф	79. вист
37. блок	80. гайморит
38. блокада	81. гангстер
39. блюз	82. гандбол
40. боб	83. гармоника
41. бобслей	84. гей
42. бодибилдинг	85. гейм
43. бойкот	86. геном

87.	гиббон	137.	докер
88.	гоголь-моголь	138.	доллар
89.	гол	139.	доминион
90.	голкипер	140.	допинг
91.	гомосексуализм	141.	драга
92.	гонг	142.	есть
93.	грант	143.	жокей
94.	грейдер	144.	зомби
95.	грейпфрут	145.	иллюминатор
96.	гризли	146.	имидж
97.	гrog	147.	имиджмейкер
98.	грум	148.	импорт
99.	дайджест	149.	инаугурация
100.	дальтонизм	150.	индуизм
101.	дарвинизм	151.	инсулин
102.	демпинг	152.	интервидение
103.	денди	153.	интервью
104.	дерби	154.	интернет
105.	детектив	155.	интерфейс
106.	детектор	156.	интуитивизм
107.	дефолт	157.	йогурт
108.	джем	158.	канистра
109.	джерпер	159.	каноз
110.	джентльмен	160.	кантри
111.	джерси	161.	карт
112.	джин	162.	картинг
113.	джинсы	163.	картридж
114.	джип	164.	кафетерий
115.	джиу-джитсу	165.	квакер
116.	джойстик	166.	кварта
117.	джокер	167.	кекс
118.	джонатан	168.	кемпинг
119.	джоуль	169.	кенгуру
120.	джунгли	170.	кетгут
121.	джут	171.	кетчуп
122.	диафильм	172.	кибернетика
123.	диджей	173.	кикбоксинг
124.	дизайн	174.	киллер
125.	дизайнер	175.	кингстон
126.	дилер	176.	клаксон
127.	динго	177.	клип
128.	дискета	178.	клипсы
129.	диск-жокей	179.	клоун
130.	дискомфорт	180.	клуб
131.	дискотека	181.	клумба
132.	дискурс	182.	ковбой
133.	диспетчер	183.	коверкот
134.	дисплей	184.	койот
135.	диэлектрик	185.	кока-кола
136.	дог	186.	коктейль

187.	колледж	237.	миля
188.	колли	238.	мимикрия
189.	комбайн	239.	мисс
190.	комбайнер	240.	миссис
191.	комендор	241.	мистер
192.	комикс	242.	митинг
193.	компакт-кассета	243.	мичман
194.	комплекс	244.	могикане
195.	компьютер	245.	модем
196.	комфорт	246.	мокасины
197.	комфортабельный	247.	молескин
198.	конвейер	248.	мониторинг
199.	конгрессмен	249.	мормон
200.	конгресс	250.	мотель
201.	консалтинг	251.	мохер
202.	контейнер	252.	мустанг
203.	корт	253.	мюзикл
204.	коттедж	254.	напалм
205.	кофе	255.	небоскреб
206.	крекер	256.	нейлон
207.	крекинг	257.	нейтрон
208.	крем-сода	258.	ниппель
209.	крикет	259.	номинация
210.	кроль	260.	нонсенс
211.	кросс	261.	ноутбук
212.	кроссворд	262.	ноу-хау
213.	круиз	263.	ньютон
214.	круп	264.	овертайм
215.	ку-клукс-клан	265.	окей
216.	культуризм	266.	ондатра
217.	курсор	267.	орангутан
218.	лазер	268.	офис
219.	лайнер	269.	офсетный
220.	леди	270.	пак
221.	лидер	271.	памперсы
222.	лидировать	272.	пария
223.	лизинг	273.	парк
224.	линчевать	274.	парк
225.	лифт	275.	парковать
226.	лобби	276.	пас
227.	ловелас	277.	пейджер
228.	локаут	278.	пейджинг
229.	лорд	279.	пенальти
230.	лярд	280.	пенициллин
231.	марихуана	281.	пен-клуб
232.	маркетинг	282.	пенни
233.	мат	283.	пенс
234.	медиа	284.	пепси-кола
235.	менеджер	285.	пикап
236.	миксер	286.	пикули

287.	пинг-понг	337.	рында
288.	пинта	338.	рэкет
289.	пирс	339.	рэкетир
290.	питбуль	340.	сайт
291.	плата	341.	саммит
292.	плед	342.	сэндвич
293.	плеер	343.	Санта-Клаус
294.	плоттер	344.	свитер
295.	покер	345.	сегрегация
296.	поло	346.	сейнер
297.	попкорн	347.	сейф
298.	попса	348.	секвойя
299.	порт	349.	секс-бомба
300.	презентация	350.	секс
301.	прерия	351.	сервер
302.	принтер	352.	сервис
303.	продюсер	353.	сериал
304.	прожектор	354.	сеттер
305.	пропеллер	355.	синтетика
306.	процессор	356.	синхротрон
307.	пуловер	357.	синхрофазотрон
308.	пульсары	358.	скальп
309.	пуританин	359.	сканер
310.	пушбол	360.	скаут
311.	радар	361.	сквер
312.	радиолокатор	362.	скейт
313.	ралли	363.	скейтборд
314.	раунд	364.	скетч
315.	регби	365.	скиф
316.	регион	366.	скунс
317.	рейд	367.	скутер
318.	рейдер	368.	слайд
319.	рейтинг	369.	сленг
320.	рекорд	370.	смог
321.	рекордсмен	371.	смокинг
322.	релевантный	372.	снайпер
323.	рельс	373.	сноб
324.	репортер	374.	соверен
325.	респондент	375.	соя
326.	рефери	376.	спаниель
327.	ринг	377.	спидвей
328.	рифленный	378.	спидометр
329.	роббер	379.	спикер
330.	родео	380.	спиннинг
331.	рок	381.	спирт
332.	рокер	382.	спич
333.	рок-н-ролл	383.	сплин
334.	роллер	384.	спонсор
335.	ром	385.	спорт
336.	румб	386.	спортсмен

387.	спринт	437.	трансвестит
388.	спринтер	438.	транслировать
389.	стайер	439.	трансляция
390.	стандарт	440.	траулер
391.	старт	441.	трек
392.	стартер	442.	тремвать
393.	стенд	443.	тренер
394.	стерлинг	444.	тренировать
395.	стоп	445.	тренинг
396.	стронций	446.	трест
397.	струп	447.	триатлон
398.	стюард	448.	триллер
399.	субмарина	449.	тримаран
400.	супермаркет	450.	троллейбус
401.	супермен	451.	трудоголик
402.	суппорт	452.	трусы
403.	тай-брейк	453.	трюизм
404.	тайм	454.	турнепс
405.	тайм-аут	455.	тюбинг
406.	тандем	456.	уик-энд
407.	танк	457.	уфология
408.	танк	458.	файл
409.	танкер	459.	фактория
410.	твид	460.	фальстарт
411.	твист	461.	фен
412.	телевизор	462.	ферма
413.	телекс	463.	фермер
414.	телетайп	464.	фешенебельный
415.	тендер	465.	фильм
416.	тендер	466.	финиш
417.	теннис	467.	фифти-фифти
418.	тент	468.	фломастер
419.	терминал	469.	фокстерьер
420.	терьер	470.	фокстрот
421.	тест	471.	фольклор
422.	тик	472.	френч
423.	тоник	473.	фристайл
424.	тоннель	474.	фунт
425.	топ	475.	фут
426.	тост	476.	футбол
427.	тост	477.	хакер
428.	тостер	478.	хек
429.	тотем	479.	хинди
430.	тотемизм	480.	хиппи
431.	траверз	481.	хит
432.	трак	482.	хобби
433.	трактор	483.	хоккей
434.	трал	484.	холдинг
435.	трамвай	485.	холл
436.	транзистор	486.	хоспис

487.	хулиган	508.	шрапнель
488.	целлофан	509.	шунтировать
489.	целлулоид	510.	шхуна
490.	целлюлоза	511.	экскаватор
491.	цент	512.	эсклюзивный
492.	чайнворд	513.	экспорт
493.	чартер	514.	экспресс
494.	чек	515.	экю
495.	чемпион	516.	элеватор
496.	чип	517.	электрон
497.	чипсы	518.	электроника
498.	шампунь	519.	эль
499.	шевиот	520.	эргономика
500.	шельф	521.	эскалатор
501.	шериф	522.	эскалация
502.	шиллинг	523.	юмор
503.	шквал	524.	ял
504.	шоп	525.	янки
505.	шорты	526.	ярд
506.	шоу	527.	яхта
507.	шоумен	528.	яхтсмен

Пříloha č. 2 : Seznam nových anglicismů (pro tuto práci datovaných do let 1987-2011)

- 1) Адвентист – м, 1. то же, что адвентизм 2. член такой секты (angl. Adventist)
- 2) Азимут – м, угол между плоскоатью меридиана точки наблюдения и вертикальной плоскостью, проходящей через эту точку и наблюдаемый объект (angl. Azimuth)
- 3) Аут – м, 1. в спортивных играх положение, когда мч оказывается за пределами игрового пол, площадки. 2. в боксе: возглас судьи, означающий, что боксер нокаутирован (angl. Out)
- 4) Аутотренинг – м, то же, что аутогенная тренировка (angl. Autotraining)
- 5) Аэробика – ж, оздоровительная ритмическая гимнастика, выполняемая под музыку в быстром темпе (angl. Aerobics)
- 6) Бампер – м, буфер автомобиля (angl. Bumper, to bump)
- 7) Банджо – ср, нескл, струнный щипковый музыкальный инструмент с округлым резонансным ящиком и кожаной декой, натянутой на обруч, звучание такого инструмента (angl. Banjo)
- 8) Бармен – м, официант в баре (angl. Barman = bar+man)
- 9) Баррель – м, мера вместимости и объема жидких и сыпучих тел в различных странах (angl. Barrel)
- 10) Бартер – м, товарообменная сделка, натуральный обмен (angl. Barter, to barter)
- 11) Бестселлер – м, популярная, быстрее других раскупаемая книга (angl. bestseller)
- 12) Бикини – ср, нескл, женский купальный костюм, узкий бюстгальтер и и плавки, недоходящие до талии (angl bikini – название возникло из сравнения эффекта, производимого одетой в бикини женщиной, со взрывом атомной бомбы)
- 13) Бизнесклуб – м, клуб деловых людей, предпринимателей (angl. Business-club)
- 14) Бизнесмен – м, человек, занимающийся бизнесом, предприниматель (angl. Businessman)
- 15) Билль – м, законопроект, вносимый на рассмотрение парламента, в некоторых сочетаниях сам принятый закон (angl. Bill)
- 16) Бит – м, единица измерения количества информации (angl. Bit)
- 17) Битловый (битловский) – относящийся к музыке английского вокально-инструментального квартета Битлз (angl. The Beatles)

- 18) Бихевиоризм – м, направление в психологии, занимающееся поведением человека как совокупностью двигательных и сводимых к ним словесных и эмоциональных реакций на внешние воздействия (angl. Behaviorism)
- 19) Блюз – м, джазовая музыка, отражающая интонационный строй и ритмы медленных лирических песен американских негров, а также парный танец в ритме такой музыки (angl. Blues)
- 20) Бодибилдинг – м, система гимнастических упражнений со специальными снарядами, на тренажерах, направленная на совершенствование тела, развитие мускулатуры (angl. Bodybuilding)
- 21) Боулинг – м, игра, спортивные кегли – сбивание больших кеглей тяжелыми шарами, которые игрок с разбега пускает рукой по специальной дорожке или желобу (angl. Bowling, to bowl)
- 22) Бренд – м, торговая марка, также о высококачественном продукте с такой маркой (angl. Brand)
- 23) Бридж – м, сложная карточная игра между двумя парами партнеров, играющий одной колодой из 52 карт (angl. Bridge)
- 24) Брифинг – м, короткая пресс-конференция (angl. Briefing)
- 25) Бройлер – м, мясной двухмесячный цыпленок (angl. Broiler, to broil)
- 26) Брокер – м, агент, посредничающий при купле-продаже ценных бумаг, товаров. (angl. Broker)
- 27) Буклет – м, печатное издание на одном листе, складывающемся в тетрадку или ширмочкой (angl. Booklet)
- 28) Бультерьер – небольшая, короткошерстная служебная собака, полученная от скрещивания бульдога и терьера (angl. Bull-terrier)
- 29) Бунгало ср, нескл, легкая жилая постройка (angl. Bungalow)
- 30) Бутсы – ж бутса, ботинки с шипами или поперечными планками на подошвах для игры в футбол (angl. Boots)
- 31) Ваучер – м, ценная бумага, дающая предъявителю право на участие в приватизации гос или муниципальной собственности (angl. voucher)
- 32) Вердикт – решение присяжных заседателей о виновности или невиновности обвиняемого (angl. verdict)
- 33) Вестерн – приключенческий фильм из жизни первых поселенцев американского Запада (angl. western)

- 34) Виги – м, нескл, прежнее название члена либеральной партии в Великобритании (angl.whig)
- 35) Виртуальный – не существующий, невозможный, а также такой, который может возникнуть или проявиться при определенных условиях (angl.virtual)
- 36) Гей –м, то же, что гомосексуалист (angl.gay)
- 37) Гейм – м, в теннисе, одна шестая часть партии во встрече теннисистов (angl.game)
- 38) Геном – м, совокупность всех генов, носителей наследственной информации индивидуума (angl.genome)
- 39) Гиббон – небольшая человекообразная обезьяна, живущая в Юго-восточной Азии (angl.gibbon)
- 40) Гомосексуализм – м, пловое влечение к лицам своего же пола (angl.homosexualism)
- 41) Грант – единовременная субсидия, присуждаемая научному учреждению, творческому коллективу или отдельному исполнителю кокого нибудь труда (angl.grant)
- 42) Гризли – м, нескл, североамериканский бурый медведь
- 43) Дайджест – м, периодическое издание, содержащее краткую информацию о публикациях в других изданиях, а также сам сокращенный вариант текста (angl. Digest, резюме)
- 44) Дефолт – м, официальный отказ от выполнения своих финансовых обязательств (angl.default)
- 45) Джойстик – м, периферийное устройство ЭВМ в виде рычага на шаровом шарнире, позволяющее вручную перемещать курсор по экрану дисплея (angl. Joystick)
- 46) Джокер – м, игральная карта без очков с изображением шута (angl.joker)
- 47) Джонатан – м, сорт крупных, сладких яблок с плотной желто-красной кожурой (angl. Johnathan)
- 48) Джоуль – м, единица энергии, работы, количества теплоты (angl. Joule)
- 49) Диджей –м, ведущий программы, состоящей из музыкальных записей (angl. Disk-jockey)
- 50) Дизайн – м, конструирование вещей, машин, интерьеров, основанное на принципе сочетания удобства, экономичности и красоты (angl. To design)
- 51) Дизайнер – м, художник-конструктор, специалист по дизайну (angl.designer)

- 52) Дилер – м, 1. частное лицо или фирма, занимающиеся куплей-продажей товаров и действующие от своего имени и за свой счет 2. банк, член фондовой биржи, занимающиеся куплей-продажей ценных бумаг, валюты, драгоценных металлов действующие от своего имени и за свой счет (angl. Dealer)
- 53) Дискета –ж, в ЭВМ магнитный диск (angl.diskette)
- 54) Диск-жокей – м, ведущий программы в дискотеке (angl.disk-jockey)
- 55) Дискомфорт – м, условия жизни, пребывания, необеспечивающие удобства и спокойствия, а также ощущение неудобства, тревоги, беспокойства (angl.discomfort)
- 56) Дискотека – ж, 1. собрание дисков 2. специально оборудованный танцевальный зал, в котором проигрываются диски, прослушиваются грамзаписи (angl.discotheque)
- 57) Дискурс – м, в языкознании живая речь, целый текст, монолог или диалог, в ее непосредственном течении, отражающая в себе условия говорения, элементы обстановки, оценок, отношений между участниками речи (angl.discourse)
- 58) Дисплей – м, устройство, отображающее на экране информацию, полученную от ЭВМ, сам такой экран (angl.display)
- 59) Доминион – м, во времена Британской империи:самоуправляющееся государство, входящее в состав этой империи и зависящее от нее в своей внутренней и внешней политике (angl.dominon)
- 60) Допинг – м, средство на короткое время искусственно взбадривающее организм (angl.doping, to dope)
- 61) Зомби –м и ж нескл, 1. в народных африканских поверьях: мертвец, действующий по воле того, кто вызывает его дух 2. тот, кто неосознанно, автоматически действует по чужой воле, по чужому приказу (angl.zombi)
- 62) Имидж – м, сложившийся или намеренно созданный внешний образ, представление о ком-чем-нибудь, сам внутренний и внешний облик человека (angl. Image)
- 63) Имиджмейкер – м, психолог – специалист по разработке методов, приемов формирования в обществе положительного образа какого-нибудь деятеля для повышения его авторитета, популярности (angl.image-maker)
- 64) Инаугурация – ж, торжественное вступление в должность главы правительства или другого высокопоставленного официального лица (angl.inauguration)

- 65) Инсулин – м, белковый гормон, вырабатываемый поджелудочной железой, а также препарат этого гормона, используемый как лечебное средство (angl.insulin)
- 66) Интернет – м, интернациональная информационная компьютерная сеть, позволяющая пользователям персональных компьютеров связываться друг с другом для приема и передачи текстовой и изобразительной информации (angl. Internet)
- 67) Интерфейс – м, средства, обеспечивающие взаимодействие компьютерных программ, связь компьютера с другими устройствами или с пользователем (angl.interface)
- 68) Интуитивизм – м, философское течение, утверждающее возможность познания мира только путем интуиции, без участия разума (angl.intuition)
- 69) Йогурт – м, заквашенное молоко с различными добавками (angl.yoghurt)
- 70) Кантри – ср нескл, 1. в североамериканской народной, а также современной молодежной музыке: стиль характеризующийся энергичным ритмом, мелодичностью, использованием главным образом струнных инструментов (angl.country)
- 71) Карт – м, гоночный микролитражный автомобиль без кузова (angl.cart)
- 72) Картинг – м, спортивные гонки на картах (angl.carting)
- 73) Картридж – м, 1. в копировальной и множительной технике, вместилище для красящей ленты, красящего вещества 2. в компьютере блок, содержащий запоминающее устройство с определенными данными или программами (angl.cartridge)
- 74) Кетчуп – м, острый томатный соус (angl.ketchup)
- 75) Кикбоксинг – м, вид спорта – бокс, в котором разрешены удары ногами (angl.kickboxing, kick)
- 76) Киллер – м, профессиональный наемный убийца (angl.killer)
- 77) Клип – м, то же, что видеоклип (angl.clip)
- 78) Койот – м, североамериканский луговой волк (angl.coyote)
- 79) Колли – м и ж нескл, шотландская овчарка (angl.collie)
- 80) Компакт-кассета – ж, небольшая кассета с двумя катушками магнитной ленты (angl.compact cassette)
- 81) Компьютер – м, электронная вычислительная машина (ЭВМ) (angl.computer)

- 82) Консалтинг – м, профессиональное консультирование по вопросам коммерции, экономики, финансов (angl.consulting, to consult)
- 83) Крекер – м, сухое рассыпчатое печенье из пресного теста (angl.cracker)
- 84) Крикет – м, спортивная командная игра с мячом и битой на овальном травяном поле, соответствующий вид спорта (angl.cricket)
- 85) Ку-клукс-клан – м, террористическая расистская организация в США (angl.Ku-Klux-Klan)
- 86) Курсор – м, подвижный световой знак, воспроизводимый на экране дисплея и отмечающий рабочую позицию, в которую должен вводиться графический символ (angl.cursor)
- 87) Лизинг – м, долгосрочная аренда оборудования, машин, транспортных средств, помещений с постепенным погашением долга (angl. leasing)
- 88) Лобби – ср нескл, группа представителей экономически сильных структур, оказывающих влияние на гос политику (angl. lobby)
- 89) Марихуана – ж, наркотик получаемый из индийской конопли (angl.marihuana)
- 90) Маркетинг – м, система организации хозяйственной деятельности, основанная на изучении рыночного спроса, возможностей сбыта продукции, реализации услуг (angl.marketing, market)
- 91) Медиа – ср нескл, средства массовой информации (angl.media, mass media)
- 92) Менеджер – м, специалист по управлению производством, работой предприятия (angl.manager)
- 93) Менеджмент – м, искусство управления интеллектуальными, финансовыми, материальными ресурсами (angl.management)
- 94) Миксер – м, то же, что смеситель (angl.mixer)
- 95) Модем – м, передающее устройство, которое преобразует цифровой код в звуковой сигнал и, принимая звуковой сигнал, преобразует его в цифровой код (angl.modem)
- 96) Мониторинг – м, 1. наблюдение за окружающей средой с целью контроля, охраны и прогноза ее состояния, связанного с хозяйственной деятельностью человека 2. постоянное наблюдение за каким-нибудь явлением в целях изучения его развития применительно к первоначальному состоянию и предполагаемому результату (angl.monitoring)

- 97) Мормон – м, 1. в США и некоторых других странах, религиозная секта, исповедующая учение, сочетающее в себе элементы христианства, буддизма, ислама 2. член такой секты (angl.Mormon)
- 98) Мустанг – м, одичавшая домашняя лошадь североамериканских прерий (angl.mustang)
- 99) Мюзикл – м, музыкальное представление, фильм, сочетающее в себе элементы эстрады, оперетты и балета (angl.musical)
- 100) Мюзик-холл – м, эстрадный театр, дающий музыкальные представления (angl.music hall)
- 101) Номинация – ж, 1. название, наименование 2. название вида творческой деятельности, творческого труда, обозначенного для участия в конкурсе, для присуждения награды 3. в лингвистике название, наименование (angl.nomination)
- 102) Нонсенс – м, полная бессмыслица (angl.nonsense)
- 103) Ноутбук – м, портативный персональный компьютер (angl.notebook)
- 104) Ноу-хау – ср нескл, новые знания, идеи, опыт, принадлежащие их авторам, изобретателям и содействующие продвижению передовых технологий, методов (angl.know-how)
- 105) Ньютон – м, единица силы, равная силе, сообщаемой массе в 1 кг ускорение 1м/сек (angl.newton)
- 106) Овертайм – м, в некоторых командных играх:добавочное время в конце игры, необходимое для определения победителя (angl.overtime)
- 107) Окей – выражение согласия, подтверждение, одобрение, все хорошо, все в порядке (angl.O.K.)
- 108) Офис - м, представительская контора какой-нибудь организации, фирмы (angl.office)
- 109) Офсетный 1. офсет 2. офсетная печать – способ печати, при котором краска на бумагу поступает с резинового цилиндра (angl.offset printing)
- 110) Пак – м, многолетний полярный лед (angl.pack, pack-ice)
- 111) Памперсы – мягкие бумажные подгузники (angl.pumpers)
- 112) Парковать – ставить автомобиль на стоянку (angl.to park)
- 113) Пейджер – м, индивидуальный приемник с дисплеем для установления односторонней связи с абонентом через компьютерную систему (angl.pager, to page)

- 114) Пейджинг – м, система связи, осуществляемая с помощью пейджеров (angl.paging, to page)
- 115) Пен-клуб – м прописное П, международная писательская организация (angl. Pen-club)
- 116) Пепси-кола – ж, тонизирующий прохладительный напиток (angl.pepsi-cola)
- 117) Пинта – ж, в Англии, в США и в некоторых странах мера вместимости и объема жидких и сыпучных веществ (angl.pint)
- 118) Питбуль – м, гладкошерстная низкорослая собака с сильными челюстями и развитой мускулатурой (angl.to pit + bulldog)
- 119) Плеер – м, то же, что проигрыватель (angl.player, to play)
- 120) Плоттер – то же, что графопостроитель (angl.plotter, to plot)
- 121) Попкорн – м, то же, что воздушная кукуруза (angl.to pop+corn)
- 122) Попса – ж, 1. музыкальные произведения, исполнительство, рассчитанные на нетребовательных слушателей, малокультурную молодежь 2. аудитория таких слушателей (angl.pops, popular)
- 123) Презентация – ж, 1. презентовать, 2. официальное торжественное представление какого-нибудь изданий или изделия в целях публичного ознакомления, рекламы (angl.presentation)
- 124) Прерия – ж, обширная степь на черноземных почвах в Северной Америке (angl.prairies)
- 125) Принтер – м, в ЭВМ периферийное электромеханическое устройство для печатания материалов, поступающих после обработки информации на ЭВМ, печатающее устройство (angl.printer, to print)
- 126) Продюсер – м, лицо, осуществляющее организационную и финансовую деятельность при постановке спектакля, фильма, какой-нибудь исполнительской программы (angl.producer)
- 127) Процессор – м, в ЭВМ комплекс устройств, выполняющих заданные программой преобразования информации, управляющих вычислительным процессом и координирующих работу периферийных устройств (angl.processor, to process)
- 128) Пульсары – космические источники излучений, достигающих Земли в Radioemission)

- 129) Пуританин – м, 1. одно из направлений протестантизма в Англии, требующее освобождение его от остатков католицизма 2. человек, в своих религиозных взглядах придерживающийся такого направления 3. человек, придерживающийся очень строгого образа жизни 3. (angl.Puritan)
- 130) Пушбол – м, спортивная командная игра на травяном поле с большим кожаным мячом, который стараются протолкнуть в ворота соперника (angl.pushball)
- 131) Регион – м, большая область, группа соседствующих стран или территории, районы, объединенные по каким-нибудь общим признакам (angl.region)
- 132) Рейтинг – м, основанный на общественных опросах числовой показатель популярности какого-нибудь деятеля, партии, а также зрелища, издания, вида деятельности (angl.raiting, to rate)
- 133) Рекордсмен – м, спортсмен, установивший рекорд (angl. Recordsman)
- 134) Релевантный – важный, существенный, способный служить для точного установления чего-нибудь (angl.relevant)
- 135) Респондент – м, лицо, отвечающее н вопросы анкеты или дающее интервью (angl.respondent, to respond)
- 136) Рефери – м нескл, в некоторых спортивных состязаниях, то же, что судья (angl.referee)
- 137) Роббер – м, в некоторых сложных карточных играх законченная часть игры, состоящая из двух партий (angl.rubber)
- 138) Рок – м, 1. эксцентрическая эстрадная вокально-инструментальная музыка, насыщенная драматической экспрессией, исполняемая в быстрых ритмах, чаще на электронный и ударных инструментах 2. то же, что рок-н-ролл 3. относящийся к рок-музыке (angl. Rock, to rock)
- 139) Рокер – м, участник молодежной группы, с шумом и без всяких правил разъезжающейся на мотоциклах (angl.rocker)
- 140) Рок-н-ролл – м, импровизационный парный танец, исполняемый в быстром эксцентрическом темпе (angl.rock'n'roll, rock and roll, to rock)
- 141) Роллер – м, то же, что самокат (angl.roller, to roll)
- 142) Рэкет – м, преступное (путем угроз, шантажа) вымогательство чужих доходов (angl.racket)
- 143) Рэкетир – м, человек, который занимается рэкетом (angl.racketeer)

- 144) Сайт – м, в Интернете группа связанных друг с другом страниц, объединенных общей темой, предметом информации (angl.site)
- 145) Саммит – м, заседание, встреча глав правительства, государственных лиц (angl.summit)
- 146) Сандвич – м, бутерброд, покрытый ломтиком хлеба (angl.sandwich)
- 147) Санта-Клаус – м, в некоторых зарубежных странах традиционный персонаж рождественских и новогодних праздников – седобородный старик, приносящий подарки (angl.Santa-Claus)
- 148) Сейнер – м, рыболовное судно с кошельковым или донным неводом (angl.seiner)
- 149) Секвойя – ж, гигантское реликтовое хвойное дерево, произрастающее в Калифорнии (angl.sequoia)
- 150) Секс-бомба – ж, о женщине с ярко выраженной сексуальностью (angl.sex-bomb)
- 151) Сервер – м, 1. в системах автоматической обработки обслуживающее устройство, управляющее распределением ресурсов 2. программа, установленная на компьютерной сети и обеспечивающая доступ к сетевым ресурсам (angl.server, to serve)
- 152) Сервис – м, то же, что обслуживание (angl.service)
- 153) Сериал – м, на телевидении, в кино, многосерийный фильм с несколькими сюжетными линиями, а также вообще многосерийная программа (angl.serial)
- 154) Синхротрон – м, ускоритель электронов (angl.synchrotron)
- 155) Синхрофазотрон – м, ускоритель протонов (angl.synchrophasotron)
- 156) Сканер – м, 1. в ЭВМ периферийное устройство, считывающее информацию при помощи светового луча или пучка электронов и передающее ее на экран 2. медицинский диагностирующий прибор, действующий при посредстве введения в организм радиоактивных изотопов (angl.scanner, to scan)
- 157) Скаут – м, член детской или юношеской организации, существующей во многих странах и ставящей своей задачей объединение и воспитание подростков на основе игры, познания природы и ремесел (angl.scout)
- 158) Скейт – м, то же, что скейтборд (angl.skate, to skate)
- 159) Скейтборд – м, вид спорта – катание стоя на доске, укрепленной на роликах, сама такая доска (angl.skateboard)

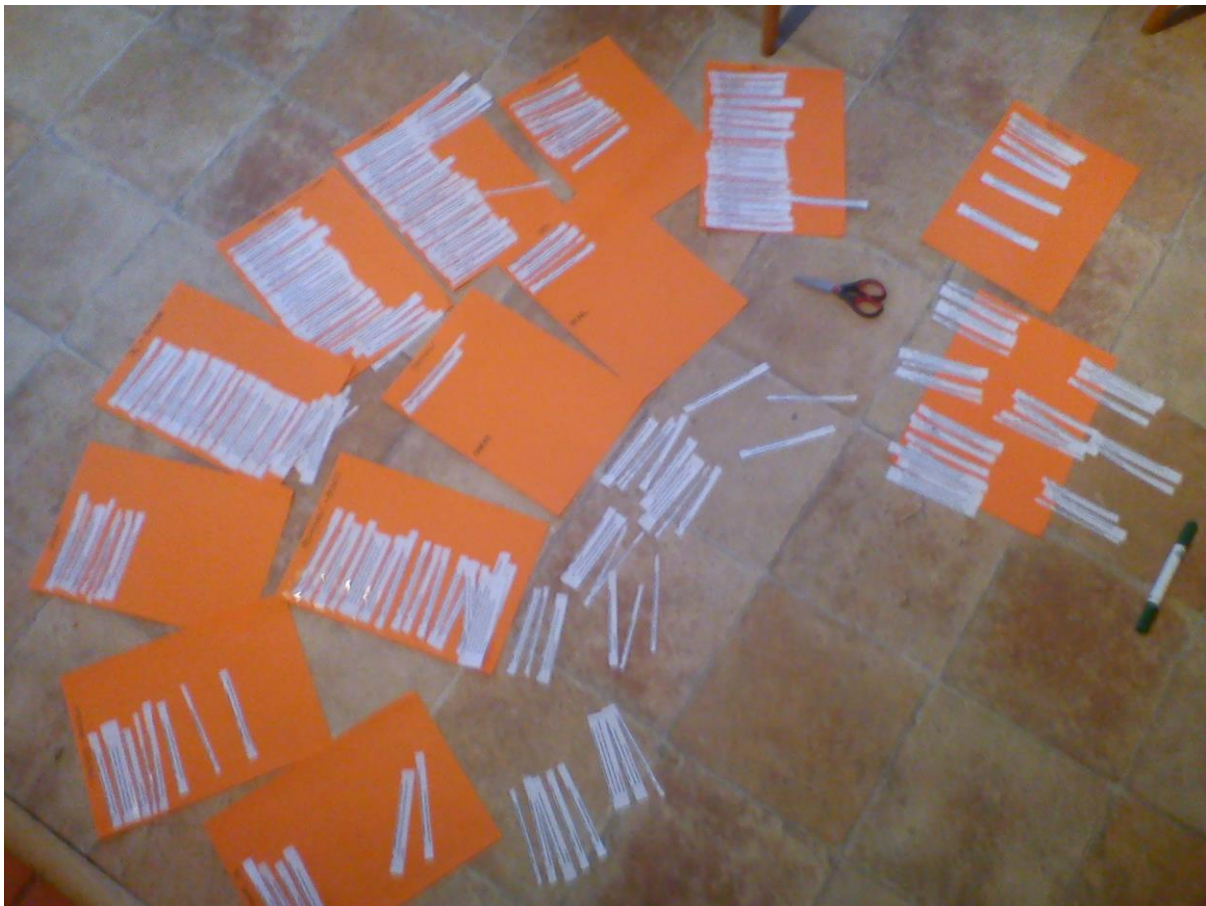
- 160) Слайд – м, то же, что диапозитив (angl.slide, to slide)
- 161) Сленг – м, жаргон, обычно городской или молодежный (angl.slang)
- 162) Смог – в больших городах, удушливый туман, смешанный с выхлопными газами, дымом и копотью (angl.smog, smoke+fog)
- 163) Соверен – м, в Англии с 1489 г., а также в Нидерландах с 16 в., старинная золотая монета (angl.sovereign)
- 164) Спидвей – м, вид спорта – мотогонки на специальных треках (angl.speedway)
- 165) Спикер – м, председатель парламента, или его нижней палаты (angl.speaker)
- 166) Спонсор – м, лицо, организация, фирма, финансирующая сторона, выступающие как поручитель, заказчик устроитель (angl.sponsor)
- 167) Спринт – м, соревнование по бегу на короткие дистанции (angl.sprint, to sprint)
- 168) Стюард – м, то же, что бортпроводник (angl.steward)
- 169) Субмарина – ж, то же, что подводная лодка (angl.submarine)
- 170) Супермаркет – м, большой магазин с разнообразным ассортиментом, преимущ. Продовольственных товаров (angl.supermarket)
- 171) Тай-брейк – м, в некоторых видах спорта при равном счете соревнующихся, предоставление дополнительного времени игрокам (angl.tie-break)
- 172) Тайм-аут – м, 1. полагающиеся по правилам спортивной игры кратковременный перерыв по просьбе игрока, тренера 2. перерыв, пауза в чем-нибудь (angl.time-out)
- 173) Тандем – м, 1. машина, механизм, в которм однородные устройства расположены последовательно на одной оси 2. о тех, кто тесно связан друг с другом в жизни, в работе, действует совместно (angl.tandem)
- 174) Твид – м, пестротканая шерстяная или вигоневая ткань с диагональным переплетением нитей (angl.tweed, to twill)
- 175) Телекс – м, 1. международная сеть абонентского телеграфирования 2. аппарат для такого телеграфирования 3. текст сообщения, плученный или переданный по такому аппарату (angl.telex)

- 176) Тендер – м, сцепленный с паровозом специальный вагон для топлива, воды, инструментов или приспособленная для этого задняя часть паровоза (angl.tender, to tend)
- 177) Терминал – м, 1. устройство в ЭВМ, предназначенное для ввода и вывода информации 2. в морском или воздушном порту, в таможне – отделение, предназначенное для обработки контейнерных и пакеированных грузов 3. технический комплекс, предназначенный для накопления и сжижения газа (angl.terminal)
- 178) Тест – м, 1. пробное или проверочное задание стандартной формы, исследование, испытание такой формы 2. анкета в форме вопросов для осуществления какого-нибудь задания, исследования, вопросник 3. контрольная задача для проверки работы ЭВМ (angl.test)
- 179) Тоник – м, 1. тонизирующий, бодрящий, поднимающий тонус напиток, обычно используемый для коктейлей 2. тонизирующее косметическое или лекарственное средство (angl. Tonic)
- 180) Тост – м, поджаренный или подсушенный ломтик хлеба (angl.toast)
- 181) Тостер – м, электрический прибор для приготовления тостов (angl.toaster, to toast)
- 182) Трак – м, звено гусеницы (angl.track)
- 183) Трансвестит – м, человек, испытывающий половое возбуждение и удовлетворение при переодевании в одежду, носимую людьми противоположного пола (angl.transvestite)
- 184) Трелевать – доставлять древесину с лесосек к дорогам, к местам погрузки (angl. To trail)
- 185) Тренинг – м, система, режим тренировок (angl.training)
- 186) Триатлон – м, троеборье, состоящее последовательно из плавания, велогонки и бега (angl.three-athlon)
- 187) Триллер – м, фильм или книга, основанные на нагнетании напряженности, страха, ужаса (angl.thriller, to thrill)
- 188) Трудоголик – м, человек, целиком отдающийся своей работе, не представляющий свое жизни без труда, без своего дела (angl.workaholic)
- 189) уик-энд – м, последние дни недели, свободные от работы (angl.week-end)
- 190) уфология – ж, область знаний о неопознанных летающих объектах и возможностях контактов с инопланетянами (angl.ufology)

- 191) файл – м, 1. способ расположения в памяти ЭВМ и на внешних носителях однотипных по структуре порций данных, снабженных идентификатором 2. тонкая пластиковая папка для бумаг с перфорацией по боковому краю (angl.file)
- 192) фешенебельный – отвечающий требованиям лучшего вкуса, вполне светский и модный (angl.fashionable)
- 193) фифти-фифти – то же, что половина на половину (angl.fifty-fifty)
- 194) фристайл –м, горнолыжное троеборье, спуск с прыжками, исполнение фигур и акробатические прыжки с трамплина (angl.free-style)
- 195) хакер – м, 1. человек, посредством компьютерной техники незаконно проникающий в электронные сети, в чужие базы данных со своими собственными или преступными целями 2. программист высокой квалификации, занимающийся разработкой программ, защищающих электронные сети, базы данных от незаконного проникновения в них (angl.hacker, to hack)
- 196) хек – м, морская промысловая рыба сем. Тресковых (angl.hake)
- 197) хинди – м нескл, 1. индоевропейский язык индийской группы, официальный язык и один из литературных языков Индии 2. относящийся к этому языку (angl.Hindi)
- 198) хиппи – м нескл, человек, порвавший со своей средой и ведущий бродяжнический образ жизни, вообще люди, объединившиеся в знак протеста против сложившихся отношений в обществе, бросающие ему вызов своей пассивностью и бездеятельностью (angl.hippie)
- 199) хит – м, 1. произведение, пользующееся в данный момент наибольшей популярностью у публики 2. относящийся к такому произведению (angl.hit)
- 200) холдинг – м, компания, владеющая контрольными пакетами акций других предприятий и таким образом контролирующая их и управляющая ими (angl.holding)
- 201) хоспис – м, медицинское учреждение для безнадежно тяжелых больных, обеспечивающее условия для облегчения их страданий (angl.hospice)
- 202) чайнворд – м, игра-задача, в которой расположенные цепью клеточки заполняются словами таким образом, что последняя буква одного слова начинет собой следующее (angl.chain-word)
- 203) Чартер – м, договор о рейсовой перевозке грузов или пассажиров (angl.charter)

- 204) Чип – м, в микропроцессоре электронный модуль или микросхема, нанесенная на монокристалл (angl.chip)
- 205) Чипсы – тонкие ломтики картофеля, зажаренные в растительном масле (angl.chips)
- 206) Шелф – м, прибрежная мелководная зона океана (angl.shelf)
- 207) Шоп – первая часть сложных слов со значением относящийся к приобретению покупок, напр. шоп-центр, шоп-тур (angl.shop)
- 208) Шоу - ср нескл, 1. яркое эстрадное представление, развлекательная программа 2. нечто показное, рассчитанное на шумный внешний эффект (angl.show)
- 209) Шоумен – м, артист, ведущий эстрадное представление, вообще тот, кто ведет развлекательную программу (angl.showman)
- 210) Шунтировать – хирургической операцией создав обходной путь кровотоку, выключить из обращения участок крупного сосуда (angl.to shunt)
- 211) Эксклюзивный – предназначенный для кого-чего-нибудь одного, относящийся только к кому-чему-нибудь одному (angl.exclusive)
- 212) Эю – м нескл, в Европе с 1979 региональная валютная счетная единица, используемая странами – членами европейской валютной системы (angl.Ecu)
- 213) Эль - м, сорт светлого крепкого пива (angl.ale)
- 214) Эргономика – ж, научная дисциплина, изучающая трудовые производственные процессы в системе человек-машина с целью создания оптимальных условий труда, роста его производительности (angl.ergonomics)
- 215) Яхтсмен – м, спортсмен, занимающийся парусным спортом (angl.yachtsman)

Příloha č. 3: Tvorba tematických skupin

8 ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Sobotová Martina
Název katedry a fakulty:	Filozofická fakulta, Katedra slavistiky
Název diplomové práce:	Nové anglicismy v současné ruštině (na materiálu slovníku S.I. Ožegova)
Vedoucí diplomové práce:	prof. Ludmila Stěpanova, CSc.
Počet znaků	108 435
Počet příloh	3
Klíčová slova:	internacionalizace lexika, neologie, neologismus, anglicismus, přejímání, přejímka

Tématem mé diplomové práce jsou: Nové anglicismy v současné ruštině (na materiálu Slovníku ruského jazyka S.I. Ožegova). Cílem bylo vytvořit na základě dvou verzí slovníku S.I. Ožegova seznam nových anglicismů a poté provést jejich analýzu.

Práce je rozdělena na dvě základní části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá základními tématy, jako je internacionalizace lexika, neologie a přejímání. Praktickou část tvoří rozdělení nových anglicismů do tematických oblastí a poté jejich popis, analýza, četnost výskytu v ruštině.